

קונטרס

דפי עזר

ללימוד שו"ע עם משנה ברורה לפי סדר הלוח "הלכתא דיומא"

מחזור שינתיים

חלק ב'

כולל בתוכו:

דפי חזרה

דפי ציורים וטבלאות

דפי סיכום

בהר תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מפעל הלכתא דיומא

חבית שנשברה באיזה אופן וכמה מותר להציל?

חבית שנשברה, בין שנשברה ולא נשפך עדיין לגמרי על הארץ ובין שנשפך כבר על הארץ, מצילין ממנה מזון שלש סעודות קודם אכילת ערבית, והיכי דהיין מצוי ודרך לשתותו בכל היום, ומכש"כ שאר משקין שאינו ביוקר כ"כ ושותין כל היום יכול להציל טפי, ואפי' בכלים הרבה, דאלו בכלי אחד אפי' מחזיק מאה סעודות מציל, וי"א דכשנשפך מהחבית לגמרי על הארץ מותר להציל יותר, ואפשר שיש להקל כן בזמנינו שאין מצוי אצלנו ר"ה, ואינו מותר כ"א לשאוב ולשפוך כל מה דבעי כ"א לתוך כוסות קטנות. ואומר לאחרים בואו והצילו לכם מזון ג' סעודות. וי"א דכ"ז דוקא אלא להציל מחצר לחצר אפי' לחצר אחר שעירב עמו, אבל לבית אחר שעירב עמו מצילין בכל ענין, ויש מפקקים בזה, ולהוציא לחצר שלו שאינה צריכה לעירוב כלל לכו"ע יש להקל להציל בכל ענין.

חבית שנשברה בראש גג האם מותר לקלוט ולצרף?

אם נשברה חבית בראש גגו מביא כלי ומניח תחתיה ואפי' מחזיק מאה סעודות מציל, ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלוט לקבל מן הקילות באויר לאחר שירד מן הגג, ולא יביא כלי אחר ויצרף אותו לראש הגג, ודוקא ביותר מג' סעודות, אבל בג"ס יכול להציל אפי' בכלים הרבה ואפי' לקלוט ולצרף, וי"א דביותר מג"ס אסור להציל בכלי אחר אף בלי קליטה וצירוף, ויש מחמירין בקליטה וצירוף כל שהוא יותר מכלי אחד אפי' עד ג' סעודות ואינו מותר רק כשהם מונחים על הארץ, ואם מציל בכלי אחד מציל אפי' קולט או מצרף ואפי' ביותר מג"ס.

האם מותר לקלוט ולצרף לכבוד אורחים?

נודמנו לו אורחים מביא כלי א' וקולט כלי א' ויצרף, ולא יערם לזמן אורחים שאין צריכים לאכול, וי"א דמותר להערם בזה לכתחלה, ומיהו אם עבר ועשה שקלט ואח"כ זימן אורחים מותר, ואם לא זימן אף דיעבד אסור רק עד מו"ש מיד, ואם היה בשוגג ששגג בדין או ששכח שהוא שבת מותר ליהנות מזה אף בשבת אפי' לו וכ"ש לאחרים.

תירוש הזב מענבים בשבת מה יעשה עמו?

אם יזוב תירוש מגיגית של ענבים שעדיין לא נדרכו ודאי נדרכו לא היה המשקה שדולף בכלל משקין שזבוח יניח שם מטתו או שלחננו, ואז יהיה אותו הדלף לפני גרף של רעי ויכול להניח שם כלי לקבל הדלף כדי שלא יעשה שם טיט, ודוקא שהגיגית לא נסדק לגמרי אלא עביד טיף טיף שעדיין אינו בהול, דאי נשברה לגמרי אפילו אם היה מותר לבטל כלי מהיכנו ג"כ היה אסור להשים כלי תחתיו דבהול, ואפילו כדי שיעור ג' סעודות ג"כ היה אסור להציל דהלא אינו ראוי ליהנות מהם בשבת. או יתן הכלי עם מים תחת הדלף כדי שיתבטל היין במים ראשון ראשון, ואפי' נתרבה האיסור לבסוף לית לן בה.

וכשיתמלא הכלי לא יזרקנו בכלי אחר שלא יבטלנו מהיכנו, אלא מריקו בתוך הגיגית שזבו המשקין ממנו, ואם יש לו כלי אחר יותר טוב שיביאנו ויניחנו ע"ג הכלי שעמד כבר ונתמלא ולקבל בו את הדלף שדולף משילטל המוקצה בידיים להוריקו.

נתפזרו לו פירות האם מותר ללקטן?

נתפזרו לו פירות בחצר אחד הנה ואחד הנה, מלקט מעט מעט ואוכל ולא יתן לתוך הסל ולא לתוך הקופה, ואם נפלו במקום אחד נותן אפילו לתוך הסל, אא"כ נפלו לתוך צרורות ועפרוריות שבהצר שאז מלקט אחד אחד ואוכל, ולא יתן לתוך הסל ולא לתוך הקופה, ואפילו אם בדעתו לאכול לאלתר, ואפילו לתוך חיקו וכסותו ג"כ אסור ליתנם, וי"א דה"ה דמותר ליתנם לתוך חיקו וכסותו ולא אסור אלא לתוך סל וקופה דזה מחזי כעובדא דחול, ולענין נתערב בצרורות או בעפר בודאי אין להקל ללקטם לתוך חיקו וכסותו משום בורר, אך לפי"ז אם ירצה ללקטם כדי לאכול לאלתר מסתברא שיהא מותר, אבל להגר"א אין להקל בכל גונו.

האם מותר לעלות על האילן בשבת?

אין עולים באילן בין לח בין יבש, ואפילו אם כבר נתייבש לגמרי שאין בו שום לחלוחית כלל, וגם נשרו עליו וענפיו ופירותיו דלא שייך בו אח"כ שום חשש תלישה, ויש מקילין בזה בימות החמה שמנכר לכל שהוא יבש. ואין נתלים בו ואין נשענין ונסמכין בו, ואין משתמשין במחובר לקרקע כלל, ודוקא בגבוה מן הארץ ג"ט.

עלה על האילן בשבת האם מותר לירד?

עלה באילן בשבת בשוגג מותר לירד, במזיד אסור לירד עד מו"ש, ואם עלה מבע"י בכל גונוי מותר לירד משחשכה, בין עלה על דעת לירד קודם חשכה וחשכה לו קודם שהספיק לירד, בין עלה ע"ד לישוב שם בשבת. ודוקא אדם שעלה שם, אבל אם הניח שם חפץ מבעוד יום אסור ליטלו משם בשבת, ומעל גב בהמה אין איסור ליטול, ואסור להניח בע"ש על האילן כלים המותרים לו להשתמש בשבת.

האם גם קנים וירקות וקלחין הם בכלל אילן?

וכ"ז באילן וכיו"ב קנים או קונדסים שהם קשים, אבל קנים הרכים כירק מותר להשתמש בהם אעפ"י שמחוברים בקרקע דאין אסור להשתמש בירק, וי"א שהקנים העשויין להתקשות אפילו ברכותן הרי הם כאילן ואסור, ולא הותר אלא הקנים הגדלים באגם שאינן מתקשין לעולם, ואפילו הם גדולים יותר מג' טפחים, וכן נכון לפסוק. ואסור להשתמש בקלחי כרוב ודלעת שהם קשים ולבסוף מתקשים ונעשים כעץ. ויש אוסרים בקנים וברק, ואפי' להמתירין הוא דוקא אם הקנה הוא רך כירק, אבל אם הוא קשה אע"פ שאינו קשה כאילן אסור להשתמש עליו וליטול ממנו שום דבר.

הגנה בעצמך... שק מלא פירות שנפלו מידי ונתפזרו האם מותר ללקטן בשבת?

ל"בחד שנתון עירק ארזח עם משנה ברורה

כל הוציות שמורות אסור לזנוקם מל ירות © מתחלת תשס"ג

זכות הלימוד

כל החיות שמורות
ואסור להניחם בלי רשות
© מנהלת הספגל

משנה ברורה מן סימן שלה סעיף א עד סימן שלו סעיף ב

דפי סיכום

מחזור שנתיים

שנה ב'

ד' אייר

סימן של"ה דיני חבית שנשברה

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
להציל מחביות שנשברה שעדיין לא נשברה לגמרה על הארץ	חביות שנשברה מצילין ממנה מזון שלש סעודות קודם סעודת ערבית - אפילו בכלים הרבה או בכלי אחד אפילו מאה סעודות - ויכול להציל יותר משלש סעודות במקום שהיון מצוי ודרך לשנותו תמיד כל היום או בשאר משקן שאינו ביוקר כל כך ושותק כל היום (ש"ע א' מ"ב א' ב')	כניל בדליקה - כיון שמציל בבלי אחת לא חיישנן שיבוא דרך רשות הרבים - דכיון ששותקין כל היום אין קבע לשתייה (מ"ב א' ב')	אסור להציל יותר משלש סעודות בערבית ושני סעודות בשחרית כמו שהיון בלהציל מהדליקה (מ"ב א')	דחששו חכמים שאם נבוא להתייר להציל בכלים הרבה יותר משלש סעודות מתוך שהוא כהול לחזר אחר כלים הרבה יביאם דרך רשות הרבים או יבוא לתקן החביות שנשברה (רמ"א א' מ"ב א')
להציל מחביות שנשברה ונשפך כבר על הארץ מה שאסור להציל כשעדיין לא נשפך לגמרי על הארץ	להתיר מותר - ולה"מ אפשר שיש להקל כן בזמנו - ואפילו להתה"ד מותר רק לשאוב ולשפוך כל מה דרעי כל אם לתוך כוסות קטנות (מ"ב א')	דס"ל דכשנשפך מהחביות לגמרי על הארץ או לא שייך שהוא בהול להציל כיון שכבר נעשה - שאין מצוי אצלנו רשות הרבים - דכי האי גונא לאו עבדא דחול שאין דרך כן בהול וכמשנה מעובדא דחול לא חיישנן שיבוא לידי מלאכה דאירויא (מ"ב א')	לבי"א אסור כמו שהיון כשעדיין לא נשפך לגמרי (מ"ב א')	דחששו חכמים שאם נבוא להתייר להציל בכלים הרבה יותר משלש סעודות מתוך שהוא כהול לחזר אחר כלים הרבה יביאם דרך רשות הרבים או יבוא לתקן החביות שנשברה (רמ"א א' מ"ב א')
לומר לאחרים שיבואו להציל מחביות שנשברה	מותר לומר לאחרים שיבואו להציל להם מוזן שלש סעודות (ש"ע א' מ"ב ג')	מכל שכן מלהציל מדליקה שמותר (שעה"צ ד')		
לספוג במקום היון לחזור ולהטיפו בחביות שנשברה			אסור לספוג דהיינו לשום הספוג במקום היון לחזור ולהטיפו - אפילו יש לו בית אחיזה דליכא חשש חטישה (ש"ע א')	גזירה שמה יסחוט - שלא יעשה כדרך שעושה בחול (ש"ע א')
לטפח בשמן ולהבניס ירו ולקנחה בחביות שנשברה			אסור לספוג דהיינו שאסור לשום הספוג במקום היון לחזור והטיפו אפילו יש לו בית אחיזה דליכא חשש חטישה (ש"ע א')	גזירה שמה יסחוט שלא יעשה כדרך שעושה בחול (ש"ע א')
להציל מחביות שנשבר טוף טוף	יש אומרים שמותר להציל בכלים לקלוף ולצרף אפילו בכלים הרבה (רמ"א א' מ"ב ה')	כיון שאינו בהול כל כך לא חיישנן שיתקננה (רמ"א א')		
להציל מחביות שנשברה לבית אחר שעירוב עמו או לחצר שלו	יש אומרים שמותר להציל בכל ענין לבית אחר - ולהציל לחצר שלו מותר אפילו להט"ו (רמ"א א' מ"ב ז')	דס"ל דלא אסרו אלא להציל מהצר לחצר אפילו כשעירב עמו משום דכיון שאינו מקורה דמיא קצת לרשות הרבים גזרי שאם נתייר בכלים הרבה מתוך שהוא בהול ישכח שהוא שבת ויביאם דרך רשות הרבים משאי"כ לבית אחר או לחצר שלו - כיון שאינה צריכה עירוב כלל (מ"ב ז')	הט"ו מפקפק אם מותר לבית אחר (מ"ב ז')	דס"ל דגם גבי דליקה אין דין זה מוסכם (מ"ב ז')
נשברה חביות בראש גגו להביא כלי להניח תחתיה לקלוף ולצרף	אם נשברה חביות בראש מותר לכ"ע להביא כלי אחד ולהניח תחתיה ולהציל אפילו מאה סעודות - אבל לשלש סעודות יכול להציל אפילו בכלים הרבה לדעת התו"ש (ש"ע ב' מ"ב ט')	כין שהוא כלי אחד ולא התיירו לו כי אם בכלי אחד זכור הוא שהוא שבת - התיירו לו השלש סעודות הצריכות לו לשבת כמו שהתיירו לו כשהם מנחים על הארץ (מ"ב ח')	בכלים הרבה אסור להציל יותר משלש סעודות אף בלי קליטה וצירוף - ולפרמי"ג אסור להציל דרך קלט וצירוף בכלים הרבה אפילו עד שלש סעודות (מ"ב ט')	דמתוך שהוא מחזר אחר עוד כלים חיישנן שישכח שהוא שבת ויביאם גם כן דרך רשות הרבים - דס"ל מה שמותר בכלים הרבה עד שלש סעודות היינו רק כשהם מונחים על הארץ (מ"ב ט')
לקלוט ולצרף מחביות שנשברה בראש גגו לאורחום	אם נודמנו לו אורחום מביא כלי אחד וקולט כלי אחד ויצרף - ולדעת הרמב"ם מותר אפילו להערים לזמן אורחום שאין צריכים לאכול (ש"ע ג' מ"ב י"א)	שאו מותר אפילו לכתחילה לקלוט ולצרף - שגם זה בכלל שוגג - (ש"ע ג' שעה"צ ח')	אסור לקלוט ולצרף ולהזמין אורחים אחר כך - וגם לא יערים לזמן אורחים שאין צריכים לאכול (ש"ע ג')	
ליהנות בשבת ממה שקלט וצירוף בשבת מחביות שנשברה בראש גגו	מותר ליהנות ממנו בשבת אם נודמנו לו אורחים - ואפילו אם עבר וקלט וצירוף ואחר כך זימן אורחים גם כן מותר - וכן אם היה בשוגג ששגג בדין או ששכח שהוא שבת מותר ליהנות ממנו בשבת אפילו לו וכ"ש לאחרים (ש"ע ג' מ"ב י"ב)	אם עבר וקלט וצירוף ולא זימן אורחים אחר כך אסור אף כדעבר עד מרצאי שבת מיד (מ"ב י"ב)		
לשום כלי תחת גייתיה של ענבים שנשדק או נשבר שזוב תירוש שעדיין לא נערכו ועבד טוף טוף	מותר לשום תחת גייתיה שנשדק כלי באופן שינוח שם מתנו או שלהנו כדי שלא יעשה שם טט - או יש עצה אחרת שיתן הכלי עם מים תחת הדלף ומוותר אפילו נתרבה התירוש מהמים (ש"ע ד' מ"ב ט"ו)	דאז יהיה אותו הדלף לפנינו גרף של רעי שמותר ליתן כלי תחתיו משום פסדיא - כדי שיתבטל היין בהמים ראשון ראשון דיש לסמוך על המקליין ביריד (ש"ע ד' מ"ב ט"ו ט"ז)	אם נשבר הגייתיה אסור לשום תחתיו אפילו להציל מוזן שלש סעודות - ואם יזוב תירוש מגייתיה של ענבים שנשדק שעדיין לא נרכו - אסור לשום כלי תחתיו (ש"ע ד' מ"ב י"ג)	שאם נשבר לגמרי אסור לשום תחתיו אפילו להציל שלש סעודות דהלא אינו ראוי ליהנות ממנו בשבת - דאי נרכו לא היה המשקה שדולף בכלל משקה שזוב - נמצא אותו הדלף אינו ראוי שהרי המשקין שזבו אסורים מפני שמבטלו מהכבו (ש"ע ד' מ"ב י"ג י"ד)
כשנחמלא הכלי שהניח תחת הדלף בגייתיה שנשדק	מריקו לתוך הגייתיה שזוב המשקין ממנו - ולמי"א יותר טוב אם אפשר שיביא כלי אחד ויניחנו על גבי הכלי שעמד כבר ונחמלא, ולקבל בו הדלף שדולף (ש"ע ד' באה"ל ל"א)	שהגייתיה ממילא נתבטל מהכבו על ידי משקין שבה משום משקין שזוב - שלא יצטרך לטלטל איסור מקצה שאסורו חמיר מביטל כלי מהכבו (ש"ע ד')	לא יורקנו בכלי אחר (ש"ע ד')	שלא יבטל הכלי אחר מהכבו (ש"ע ד')
ללקט פירות שנחמזרו לו בחצר אחד הנה ואחד הנה	נתפורו לו פירות בחצר אחד הנה ואחד הנה מלקט מעט מעט ואוכל - ולבי"א מותר גם לתוך חיקו ובסתו (ש"ע ה' באה"ל אהר)	שממקום אחד לא הרה עבדא דהול אם לא שמלקטין מתוך צרורות (מ"ב י"ז)	נתפורו לו פירות בחצר אחד הנה ואחד הנה אסור ללקטן לתוך הסל - ולהגרי"א אסור גם לתוך חיקו ובסתו (ש"ע ה' באה"ל אהר)	בוה הוי עובדא דחול כשמקבצן ונותנן לתוך הסל (מ"ב י"ז)
ללקט פירות שנפלו בחצר במקום אחר	אם נפלו הפירות בחצר במקום אחר מותר ללקט ליתן לתוך הסל (ש"ע ה')			
ללקט פירות שנפלו לתוך צרורות ועפרוריות שבחצר	מותר ללקט אחד אחד ואוכל לאלתר (ש"ע ה')	שלא יעשה כדרך שעושה בחול, ואוכל לאלתר משום בורר (מ"ב י"ז)	אסור ליתן לתוך חיקו ובסתו וכ"ש לתוך סל וקיפה - אפילו אם בדעתו לאוכלו לאלתר (מ"ב י"ז י"ח באה"ל אהר)	שלא יעשה כדרך שעושה בחול - דאי לא הכי אסור משום בורר (מ"ב י"ז)

באיזה אילנות וענפים מותר להשתמש בהם?

שרשי אילן הגבוהים מן הארץ ג' טפחים אסור להשתמש בהם, פחות מכאן מותר להשתמש בהם, וה"ה ענף של אילן אם הוא סמוך לקרקע פחות מג' טפחים שרי לישב עליהן, וכ"ש בירק שאין גבוה ג"ט, וכן אילן קטן ובו פירות יאגדע"ס וכדומה אפשר דמותר כל שהוא פחות מג"ט, ואפשר דכל שיש פירות וכן בירק הראוי לאכילה אסור ואפילו בפחות מג"ט, ואולי גם בקנה רך אסור אפילו בפחות מג"ט. ואם באים מלמעלה ויורדים למטה, במקום שגבוהים שלשה אסורים, ובמקום שאין גבוהים שלשה מותרים, וכ"ש שמותר להשתמש בעיקרו של אילן בפחות מג"ט לארץ אע"פ שהאילן גבוה מאד. היו גבוהים שלשה וחלל תחתיהם אע"פ שמצד אחד אין חלל תחתיהם והרי הן שוים לארץ אסור לישב אפי' על צד השוה לארץ, ואפילו אם החלל בעצמו לא היה גובה שלשה טפחים כ"א בצירוף הענפים כיון שלמעלה במקום שהוא יושב על הענף או משמש עליו יש גובה ג"ט אסור לשמש שם, ודוקא מצד אחד, אבל אם משני צדדין שוין לארץ אותן הצדדין מותרין להשתמש עליהן.

האם מותר לילך ע"ג העשבים בשבת?

מותר לילך על גבי עשבים בין לחים בין יבשים, ואפילו אם העשבים הם ארוכות והוא הולך יחף שהעשבים רגילים להיות נדבקים בקשרי אצבעותיו, ואפילו אם יתלש ג"כ אין איסור עליו שהוא אינו מכויץ לזה, ומ"מ אם לאחר הליכתו מצא שנדבקו עשבים ברגליו בין אצבעותיו או על מנעליו יזהר שלא יסלקם בידיו. והיכי דעשבים הם גדולים יזהר שלא ירוץ עליהן ואפשר דאפילו לילך עליהן במהרה ג"כ צריך לזהר.

האם מותר לאכול ולשתות וליטול ידיו וכדו' בגינה?

האוכלים בגנות אסורים ליטול ידיהם על העשבים שמשקים אותם אע"פ שאינם מכוונים פסיק רישיה הוא, ויש לזהר גם בקרקע שאינה זרועה אם רק עומדת לחרישה, ואם אוכל בגינה שאינה שלו ולא של אדם האוהבו יש מתירין, והרבה פוסקים אוסרין גם בפ"ר דלא ניתא ליה לכתחלה. אבל מותר להטיל בהם מי רגלים או שאר משקים שאינם מצמיחין כגון יין וכן שאר משקה שהוא כעין זה, ולכתחלה ראוי לזהר אף במשקים, ומ"מ בצירוף לזה ג"כ שהיה בגינת חבירו אין להחמיר, וביין שהוא חזק אין לזהר כלל. וצ"ע למה לא אסור בכ"ז משום חרישה. מי דבש ושכר יש בהן מים ובודאי מצמיחין. וטוב להחמיר שלא לאכול בגנות אם ישתמש שם עם מים דבקושי יש לזהר שלא יפלו שם מים, ובגינה שיש בה יותר משבעים אמה דהוי כרמלית ולא מהני בה שום היקף בלא"ה צריך לזהר דאסור בה טלטול ד"א, ואפילו בגינת חבירו יש לזהר.

האם מותר לתלוש עשבים מהקרקע בשבת?

עשבים שתחבן בעפר מבעוד יום כדי שיהיו לחים, וה"ה אם תוחבן בקרקע כיון שאינו מכויץ שישתרוש שם, מותר לאחוז בעלים ולהוציאן אם רוצה להריח בהם, וה"ה להחזירן אח"כ למקומן אם לא נסתם הנקב משהוציאן דאל"ה אסור, ולא מצרכינן ליה לנעוץ ולשלוף בע"ש ולחזור ולנעוץ עד כדי להרחיב מקום מושבה בעפר עד שלא יזין העפר בשליפתו בשבת דאפילו יזין העפר מותר, והוא שלא השרישו כגון קודם ג' ימים וגם אינו רוצה בהשרשתו, אבל אם נתכוין לזריעה אסור דאם השרישו אסור להוציאם.

האם מותר לתלוש עשבים מעציץ שאינו נקוב?

אסור לתלוש אפילו מעציץ שאינו נקוב, וה"ה שאסור להשקות הזרעים שבתוך העציץ, ואפי' אם העציץ הוא מונח בעליה. אבל מעציץ נקוב חיובא נמי יש בזה, ואפילו אם היה הנקב קטן כ"כ שהוא בכדי שיצא ממנו שרש קטן שהוא פחות מכזית, ואפילו אם היה הנקב בדופן העציץ כיון שהוא כנגד מה שטמון מן הגזע בעפר, וכ"ש אם הוא בשוליו נגד השרש, ולאפיקי אם היה הנקב בדופןו למעלה מהגזע.

עציץ נקוב ושאינו נקוב האם מותר לטלטלו?

עציץ אפילו אינו נקוב וכ"ש אם העציץ נקוב יש לזהר מליטלו מעל גבי קרקע ולהניחו על גבי יתדות או איפכא, בין שהוא של עץ בין של חרס, אף שאינו מפסיק שום דבר בין העציץ להקרקע, ואף בנקובה לא היה אלא מדרבנן כיון שאינו מפסיק דבר בין העציץ להקרקע, וכ"ש אם מעמידו ע"ג עצים או ע"ג בגדים דיש בזה איסורא, ואם הוא עושה כן בעציץ נקוב יש בזה תלישה ונטיעה מן התורה, וע"כ יש לזהר מאד בכלי עם עשבי בושם שרגיל להיות בבית שלא ליטלו מן הקרקע ולהניחו ע"ג השלחן או להיפך, ואף לענין טלטול מפסק קצת בפמ"ג. ומ"מ כד של תבואה שעומד ע"ג קרקע אפילו אם הוא נקוב מותר להגביהו ולהניחו ע"ג השלחן, אך כ"ז אם מונחים שם רק זה יום או יומים דודאי לא התחילו הגרעינים לצמוח, אבל אם מונחים שם רק כמה ימים דקרוי לומר שיש בשולי הכר איזה גרעינים שהתחילו לצמוח ע"י הנקב שבכד שהריח מן הקרקע אסור, וכן לענין להגביה הכר מן השלחן ולהעמידו ע"ג קרקע אין נכון רק אם דעתו שיעמוד שם יום או יומים, אבל אם יעמוד שם כמה ימים והמקום ההוא הוא מקום לח דאל"ה אין חוששין שיצמח לבסוף אסור.

באיזה אופן מותר לתלוש פירות מן האילן בשבת?

יחור של אילן שנפשח מערב שבת מן האילן ובו פירות מותר לתלוש הפירות ממנו בשבת, ודוקא שאינו יכול לחיות עוד הענף אע"ג שעדיין מחובר הוא בקליפתו, ומ"מ יש לזהר בזה דאין העולם בקיאיין בכך ואין להתיר כ"א כשנפרד לגמרי מהאילן.

הגנה בעצמך... במחנות הקיץ האם מותר לשתות מחוץ לבית בשבת?

כל הזכויות שמורות ללימוד שבתון עירק אר"ח עם משנה ברורה © מתחילת המאה

זכות הלימוד

כל הזכויות שמורות
מאסר להעתיק בלי רשות
© המחברת הספרייה

משנה ברורה מן סימן שלו סעיף ב עד סימן שלו סעיף י

דפי סיכום

מחזור שנתיים

שנה ב'

ה' אייר

סימן שלו

דיני הליכה בשבת ע"ג עשבים וע"ג אילן - חלק א'

הטעם	אסור	הטעם	מותר	האופן / הדין
גזירה שמה יעלה ויתלוש - משום סיג וגדר (מ"ב א' שעה"צ א')	אסור לעלות באילן בין אם האילן לח בין אם האילן יבש - אפילו כבר נתיבש לגמרי שאין בו שום להלכות כלל וגם נשרו עליו וענפיו ופרותיו דלא שייך בו אחר כך שום חשש תלישה (ש"ע א' מ"ב א')	כיון שבימות החמה מינבר לכל שהאילן יבש ולא שייך בו אחר כך שום חשש תלישה (מ"ב א')	יש מקילין בימות החמה אם האילן נתיבש לגמרי שאין בו שום לחלוות כלל וגם נשרו עליו וענפיו ופרותיו (מ"ב א')	לעלות באילן בשבת
גזירה שמה יעלה ויתלוש (ש"ע א')	אסור לתלות או לשען ולסמוך באילן (ש"ע א' מ"ב ב')			לתלות או לשען (לסמוך) על אילן בשבת
גזירה שמה יעלה ויתלוש עליו או ענפיו או פירות ויכוון לתולשם ואינו לירי היוב חטאת (ש"ע א')	אסור להשתמש במחובר לקרקע אם הוא גבוה מן הארץ שלשה טפחים בכונן להניח הפץ על האילן או להוריד איהו דבר מהאילן או לקשור בו בדמה (ש"ע א' מ"ב ג' ד')			להשתמש במחובר לקרקע בשבת
דקניטין לה (מ"ב ז')	אם עלה במזיד אסור לירד עד מוצאי שבת (ש"ע א' מ"ב ז')	דלא קניטין לה דאין לאסור משום זה דגם בשיבתו משתמש הוא באילן (מ"ב ז')	אם עלה בשוגג מותר לירד אף על גב דבידידה זו משתמש באילן (ש"ע א' מ"ב ו')	עלה באילן בשבת
כיון דהיה דעתו לישב שם באיסור (ש"ע א')	יש אוסרים לירד בשבת אם כשעלה לא היה דעתו לירד מבעוד יום (ש"ע א')	דכיון דבשעת עלייתו עלה בהיתר לא קנטוהו רבנן (מ"ב ט')	מותר לירד אפילו עלה במזיד על דעת לישב שם בשבת וכן ההלכה (ש"ע א' מ"ב ח' י')	עלה באילן מבעוד יום (ערב שבת)
שאין איסור בהיות כלים מנוחים מעצמם על דבר המחובר בשבת ובנטילתו משתמש הוא בהאילן והטעם שאסור לטול בשבת מהאילן משום דבקל יבוא על ידי זה להשען עליו או על אחר מענפיו (מ"ב י"ב)	אסור לטול הפץ מן האילן אפילו הניחו שם מבעוד יום (רמ"א א')			לטול בשבת הפץ שהניח על האילן
רמזון שהוא משתמש בהם אתי להורידם מן האילן בשבת (מ"ב י"ב)	אסור להניח בערב שבת על האילן כלים המותרים לו להשתמש בשבת (מ"ב י"ב)	שאין חשש שיוורדם מן האילן בשבת כיון שאסור לו להשתמש בהם בשבת (מ"ב י"ב)	מותר להניח כלים שאסור לו להשתמש בהם בשבת (מ"ב י"ב)	להניח הפץ על האילן בערב שבת
שהם קשים - דלא היתר רק כשאנים מתקשין לעולם - דכתב שכן מוכח מהרמב"ם והשו"ע - כיון דכתב ואין משתמשין במחובר לקרקע כלל - משום דנח לשרייה בעת שמשתמש עליו (מ"ב י"ג י"ד ט"ז)	קנים או קנרסים דינם כאילן - והרבה פוסקים סוברים שהקנים העשויים להתקשות אפילו ברכותן אסורים כאילן - והט"ז חולק על הרמ"א ואוסר בקנים וירק וכן מחמיר הבי"ח - ולא י"ד אסור אם הקנה קשה אפילו אינו קשה כאילן (רמ"א א' מ"ב י"ג י"ד ט"ז)	דאין איסור להשתמש בירק דהם בכלל עשבים ובעשבים לא גזרו רבנן - דירק מותר שהוא רך וכפף ונכפל בעת השמוש ואין נוח להשרי - שאנים מתקשין לעולם (מ"ב ט"ו שעה"צ ט')	קנים הרבים כירק מותר להשתמש בהם אפילו הם גדולים יותר משלשה טפחים אף על פי שמחוברים לקרקע - וכן פסק הא"ר אם הקנה רק כירק - ולהרבה פוסקים מותר רק הקנים הגדולים באגם (רמ"א א' מ"ב י"ד)	להשתמש בקנים בשבת (כמו שמשמש באילן)
כיון שהם קשים ועוד דבסוף מתקשים ונעשים כעץ (מ"ב ט"ז)	אסור להשתמש בקלחי כרוב ודלעת אף על גב דגבי ירק לא גזרי חכמים (מ"ב ט"ז)			להשתמש בקלחי כרוב ודלעת
דגורי בו חכמים אף על גב דלא שייך כולו האי שמה יתלוש (מ"ב י"ז)	אסור להשתמש בשרשי האילן הגבוהים מן הארץ שלשה טפחים והיה ענף של אילן (ש"ע ב' מ"ב י"ח)	דחשיבי כקרקע (מ"ב י"ט)	מותר להשתמש בשרשי האילן או ענף של אילן שהם פחות משלשה טפחים סמוך לארץ ומותר לישב עליהם (ש"ע ב' מ"ב י"ח י"ט)	להשתמש בשרשי אילן היוצאים מן הקרקע ונראים או בענף של אילן
דש לגזור שלא ישתמש עליו שמה יתלוש (מ"ב י"ט)	אם הירק ראוי לאכילה אפשר דאסור אפילו פחות משלשה טפחים	דבכלל עשבים ועשבים לא גזרי - דאפילו באילן לא גזרי פחות משלשה טפחים (מ"ב י"ט)	מותר להשתמש בירק - וכל שכן אם הירק אינו גבוה שלשה טפחים ומותר לישב עליהם (רמ"א א' מ"ב י"ט)	להשתמש בירק
דש לגזור שלא ישתמש עליו שמה יתלוש (מ"ב י"ט)	אם יש עליו פירות אפשר דאסור בכל זווני אפילו פחות משלשה טפחים (מ"ב י"ט)	כיון עיקר או שרשי אילן פחות משלשה טפחים שלא גזרי רבנן דבקרקע חשוב (מ"ב י"ט)	אפשר דמותר כל שהוא פחות משלשה טפחים (מ"ב י"ט)	להשתמש באילן קטן ובו פירות יאגע"ס
דגורי בו חכמים אף על גב דלא שייך כולו האי שמה יתלוש (מ"ב י"ז)	אסור להשתמש במקום שהשרשים גבוהים שלשה טפחים (ש"ע ב')	אף על גב שראש זה הנכפף הוא גדל ורא ממקום האסור אפי"ה כיון שנכפף למטה הותר במקום הנמוך דבקרקע חשיבי (מ"ב כ"ב)	מותר למשתמש במקום שאין גבוהים שלשה טפחים (ש"ע ב')	להשתמש בשרשי האילן הבאים מלמעלה משלשה טפחים ויורדין למטה משלשה טפחים
דגורי בו חכמים אף על גב דלא שייך כולו האי שמה יתלוש (מ"ב י"ז)	אסור להשתמש למעלה משלשה טפחים (מ"ב כ"א)	דאף על פי שהאילן גבוה מאד, הרי מקום זה לא נאסר מעולם (מ"ב כ"א)	מותר להשתמש בעקרי של אילן בפחות משלשה טפחים לארץ (מ"ב כ"א)	להשתמש בעקרי של אילן
דבטל אותו צד לגבי השלשה צדדים אחרים ששם נראים גובה שלשה טפחים - כיון שהם נראים גבוהים שלשה טפחים (מ"ב כ"ג שעה"צ י"ז)	אם רק צד אחד שווה לארץ אסור לישב עליו ולהשתמש בו - ואסור להשתמש על מה שלמעלה משלשה אפילו הצדדים האחרים סמיכים לארץ (ש"ע ב' מ"ב כ"ג)	דאין השני צדדים סמוך לארץ בטלן להשני צדדים אחרים הגבוהים שלשה טפחים (מ"ב כ"ג)	אם על כל פנים שני צדדים שווה לארץ מותר להשתמש על אותו השני צדדים (מ"ב כ"ג)	להשתמש בשרשי אילן למעטה משלשה טפחים כשיש משלשה או להשתמש בשרשי אילן למעלה כשיש שרשים למטה
כיון שלמעלה במקום שהוא יושב או משתמש על הענף יש גובה שלשה טפחים - דמסתמא כמותם (באהל היו)	לחזור והשו"ע מצטרף הענבים או השרשים להחלל שלשה טפחים - וכן פסק הבאה"ל (באהל היו)	שכן כתב או שיש חלל תחתיהם שלשה טפחים (באהל היו)	בגמרא משמע שצריך חלל שלשה תחת הענף או השרש (באהל היו)	לגרוף הענבים או השרשים לחשוב הגבוה שלשה טפחים לאיסור להשתמש עליו
היה פסוק ירשא שיתלוש בוודאי (מ"ב כ"ה)	אם העשבים הם גדולים יזהר שלא ירדף עליהם. ואפשר שצריך להזהר אפילו מליכך עליהם במהרה (מ"ב כ"ה)	כיון שאינו מתכוון לתלוש - דלא פסיק רישיה הוא שיתלוש (ש"ע ג' מ"ב כ"ד)	מותר ללכך על יבוי עשבים בשבת בין על עשבים לחים בין על עשבים יבשים - אפילו אם העשבים הם אריכות והא חולק יחף שאו העשבים רגילים להיות נבקים בקשרי אצבעותיו (ש"ע ג' מ"ב כ"ד)	ללכך או לרוץ על גבי עשבים בשבת
דאסור לטלטל משום מקצה, רבין השמשת היו עדיין מחברים (מ"ב כ"ד)	צריך להזהר שלא לסלק העשבים בידים (מ"ב כ"ד)	כיון שהוא לא כיון לזה (מ"ב כ"ד)	אין עליו איסור (מ"ב כ"ד)	אם אחר הליכתו על עשבים מצא שרדבוקו עשבים ברגליו
דמשקה ורעם הייב משום זורע דמועל להצמיח וגם משום חורש שמורפיא הקרקע על ידי הלחלוח - דפסיק רישא הוא דאי אפשר שלא יועיל לגדלם - דאוסרים לכתחילה גם בפסיק רישא דלא נחא ליה (מ"ב כ"ז)	אסור לטול ידיו על עשבים - אפילו שאינו מתכוון להשקותם - ולהרבה פוסקים אסור גם בגינה של חבירו אפילו אינו אוהבו (ש"ע ג')	דסיל דפסיק רישא דלא נחא ליה מותר אף לכתחילה (מ"ב כ"ז)	יש מתירין אם אוכל בגינה שאינו שלו ואינו משל אדם האוחזו (מ"ב כ"ז)	לטול ידיו על העשבים בשבת

כל הזכויות שמורות
מאוסר להעתיק בלי רשות
© מנהלת הספרייה

מסנה ברורה
מן סימן שלו סעיף ב עד סימן שלו סעיף י

דפי סיכום

מחזור שנתיים

שנה ב'

ה' אייר

הטבלאות אלו הם בפירוט לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולהזור עליו בקצרה

סימן של"ו

דיני הליכה בשבת ע"ג עשבים וע"ג אילן - חלק ב'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
להטיל מי רגלים או שאר משקן שאינם מצמיחין על עשבים בשבת	מותר להטיל מי רגלים או שאר משקן שאינם מצמיחין על גבי עשבים - ואפילו להמיא מותר השעה"צ על עשבים של גינת חבירו שאינו אהבו - ולא"ר אין להזהר בין שהוא חזק (ש"ע ג' מ"ב כ"ט שעה"צ ב"ה)	לפי שעוים הם ושורפים את הורעים ומנועים אותם מלהצמיח וכן שאר משקן כיון שהוא עו חזק ושורף גם כן הורעים - דיש לצרף השני קילו דשורפים הורעים ופסיק רישא דלא ניהא ליה - (מ"ב כ"ח ב"ט)	להמיא ראוי להזהר אף במשקן - ולכ"ע אסור במי דבש ושכר (מ"ב כ"ט)	לפי שעוים הם ושורפים את הורעים ומנועים אותם מלהצמיח וכן שאר משקן כיון שהוא עו חזק ושורף גם כן הורעים - דיש לצרף השני קילו דשורפים הורעים ופסיק רישא דלא ניהא ליה - (מ"ב כ"ח ב"ט)
לאכול בנגות	מותר אם לא ישתמש שם עם מים - והגינה פחות משבעים אמה (רמ"א ג' מ"ב ל')	שאין חשש שיצמיח הורעים - ומותר לטלטל שם	טוב להחמיר שלא לאכול בנגות אם ישתמש שם עם מים - ובגינה שיש בה יותר משבעים אמה יש להזהר מלאכול בה אפילו בלי השתמשות במים ובשדה חבירו (רמ"א ג' מ"ב ל')	טוב להחמיר שלא לאכול בנגות אם ישתמש שם עם מים - ובגינה שיש בה יותר משבעים אמה יש להזהר מלאכול בה אפילו בלי השתמשות במים ובשדה חבירו (רמ"א ג' מ"ב ל')
להשליך זרעים על הארץ	מותר להשליך במקום דריסת רגלו בני אדם (ש"ע ד')	שאין סופן לצמח (ש"ע ד')	יש להזהר שלא ישליך רועים במקום ירדת גשמים או שאר מקומות לחין (ש"ע ד')	יש להזהר שלא ישליך רועים במקום ירדת גשמים או שאר מקומות לחין (ש"ע ד')
להשליך זרעים להתרנגולים	מותר להשליך כשיעור שיאכלו בו ביום או ליומים (ש"ע ד')	דבזמן מעט כזה לא יצמחו וכל שכן שלא ישרשו בקרקע (מ"ב ל"ג)	אסור להשליך כשיעור שיאכלו בשלשה ימים או יותר - ואפילו כשיעור ליום אחד או ליומים אסור להשליך בהרבה פעמים (ש"ע ד' מ"ב ל"ג)	אסור להשליך כשיעור שיאכלו בשלשה ימים או יותר - ואפילו כשיעור ליום אחד או ליומים אסור להשליך בהרבה פעמים (ש"ע ד' מ"ב ל"ג)
לתלוש עשבים וכדומה שעלו על אופן הכלי מלחלוחת הכלי או לתלוש כישות מהומי והיגי	התולש מעציץ שאינו נקוב פטור אבל אסור - וי"א רעיצין של עץ אפילו העציץ נקוב פטור (מ"ב ל"ה באהל מעציץ)	פטור משום שאינו מהובר בקרקע עולם ואין דרך רוחה שם - דס"ל דבעץ דינו כאינו נקוב (מ"ב ל"ה באהל מעציץ)	אסור לתלוש עשבים שעלו על אופן הכלי מלחלוחת הכלי וה"ה דאסור וחייב התולש הכישות מהומי והיגי אפילו שאינה מחברת לקרקע (ש"ע ה' מ"ב ל"ה)	אסור לתלוש עשבים שעלו על אופן הכלי מלחלוחת הכלי וה"ה דאסור וחייב התולש הכישות מהומי והיגי אפילו שאינה מחברת לקרקע (ש"ע ה' מ"ב ל"ה)
לתלוש מעציץ שאינו נקוב	אסור - וי"א רעיצין של עץ אפילו העציץ נקוב פטור (מ"ב ל"ה באהל מעציץ)	פטור משום שאינו מהובר בקרקע עולם ואין דרך רוחה שם - דס"ל דבעץ דינו כאינו נקוב (מ"ב ל"ה באהל מעציץ)	אסור לתלוש מעציץ שאינו נקוב - וי"א ההתולש מעציץ שאינו נקוב בעץ חייב - וי"א דבחרט חייב (ש"ע ו' באהל מעציץ)	אסור לתלוש מעציץ שאינו נקוב - וי"א ההתולש מעציץ שאינו נקוב בעץ חייב - וי"א דבחרט חייב (ש"ע ו' באהל מעציץ)
לתלוש עשבים שתחבן בעפר מערב שבת כגון עשבים שהם נוח למראה ולריח וממלאין כד עפר לח ותוחבן אותו לתוכו וה"ה אם תוחבן בקרקע (מ"ב ל"ז)	אם רצה להריח בהם מותר לאחור בעלים שבעשבים שתחבן בעפר מערב שבת כדי שיהיו לחים ולהוציאן מהעפר כשעדיין לא השרשו - כגון קדם שלשה ימים - ולא מצרכין לה לנעץ ולשליף בערב שבת ולחזור ולנעץ עד כדי להרחיב מקום מושבה בעפר עד שלא יזיז העפר בשלפתו בשבת (ש"ע ו' מ"ב ל"ז ל"ט)	כיון שאינו מכן שישרשו שם - דאז בוודאי עדיין לא השרשו - דאפילו יזיז האפר הרי אינו מטלטל העפר בידיו אלא על ידי העשבים ואינו אלא טלטל מן הצד דמותר לצורך דבר המותר (מ"ב ל"ז ל"ז ל"ט)	אסור להוציאן אם כבר השרשו בקרקע - או אפילו עדיין לא השרשו אסור אם רוצה בהשרשתן והיינו שנתכונן לזריעה - וכן אם תחבו בארץ בבית אסור להוציאן (ש"ע ו' סימן שי"א מ"ב כ"ח)	אסור להוציאן אם כבר השרשו בקרקע - או אפילו עדיין לא השרשו אסור אם רוצה בהשרשתן והיינו שנתכונן לזריעה - וכן אם תחבו בארץ בבית אסור להוציאן (ש"ע ו' סימן שי"א מ"ב כ"ח)
הבג"ל להחזירו למקומם אחר שהוציאם כשמוחר להוציאן	מותר גם להחזיר למקומו אם עדיין לא נסתם הנקב משהוציאן (מ"ב ל"ח)	נסתם הנקב משהוציאן (מ"ב ל"ח)	י"א שאסור להחזיר למקומו אם נסתם הנקב משהוציאן (מ"ב ל"ח שעה"צ ל')	י"א שאסור להחזיר למקומו אם נסתם הנקב משהוציאן (מ"ב ל"ח שעה"צ ל')
להשקות הורעים שבתוך העציץ	אסור להשקות הורעים שבתוך העציץ אפילו כשאינו נקוב ואפילו העציץ מונח בעליה (מ"ב מ"א)	אסור להשקות הורעים שבתוך העציץ אפילו כשאינו נקוב ואפילו העציץ מונח בעליה (מ"ב מ"א)	אסור להשקות הורעים שבתוך העציץ אפילו כשאינו נקוב ואפילו העציץ מונח בעליה (מ"ב מ"א)	אסור להשקות הורעים שבתוך העציץ אפילו כשאינו נקוב ואפילו העציץ מונח בעליה (מ"ב מ"א)
לתלוש מעציץ נקוב	פטור אם היה הנקב למעלה מהגזע (שעה"צ ל"ו)	פטור אם היה הנקב למעלה מהגזע (שעה"צ ל"ו)	אסור לתלוש מעציץ נקוב והתולש ממנו ג"כ חייב אפילו היה הנקב קטן כל כך שהוא בכדי שיצא ממנו שורש קטן שהוא פחות מכזית - ואפילו היה הנקב בדופן העציץ וכ"ש בשוליו נגד השורש (מ"ב מ"ב)	אסור לתלוש מעציץ נקוב והתולש ממנו ג"כ חייב אפילו היה הנקב קטן כל כך שהוא בכדי שיצא ממנו שורש קטן שהוא פחות מכזית - ואפילו היה הנקב בדופן העציץ וכ"ש בשוליו נגד השורש (מ"ב מ"ב)
ליטול עציץ מעל גבי קרקע או להניחו	אסור ליטול עציץ אפילו אינו נקוב מעל גבי קרקע ולהניחו על גבי יתרות אף שאינו מפסיק שום דבר בין העציץ להקרקע או איפכא כ"ש אם מניחו על גבי גנדים בין כשהעציץ של עץ בין כשהוא של חרט - וה"ה דאסור להניחו על גבי קרקע (ש"ע ח' מ"ב מ"ד)	אסור ליטול עציץ אפילו אינו נקוב מעל גבי קרקע ולהניחו על גבי יתרות אף שאינו מפסיק שום דבר בין העציץ להקרקע או איפכא כ"ש אם מניחו על גבי גנדים בין כשהעציץ של עץ בין כשהוא של חרט - וה"ה דאסור להניחו על גבי קרקע (ש"ע ח' מ"ב מ"ד)	אסור ליטול עציץ אפילו אינו נקוב מעל גבי קרקע ולהניחו על גבי יתרות אף שאינו מפסיק שום דבר בין העציץ להקרקע או איפכא כ"ש אם מניחו על גבי גנדים בין כשהעציץ של עץ בין כשהוא של חרט - וה"ה דאסור להניחו על גבי קרקע (ש"ע ח' מ"ב מ"ד)	אסור ליטול עציץ אפילו אינו נקוב מעל גבי קרקע ולהניחו על גבי יתרות אף שאינו מפסיק שום דבר בין העציץ להקרקע או איפכא כ"ש אם מניחו על גבי גנדים בין כשהעציץ של עץ בין כשהוא של חרט - וה"ה דאסור להניחו על גבי קרקע (ש"ע ח' מ"ב מ"ד)
ליטול מן הקרקע כלי עם עשבי בושם שרגילו להיות בבית או להניחו על השלחן או להניח - ויש מפסקים לעינן טלטל בכלל (מ"ב מ"ד שעה"צ ל"ח)	מותר להגביה כד של תבואה שעומד על גבי קרקע ולהניחו על גבי השלחן אם לא היתכחן בעמדתו על גבי קרקע לשם זריעה וגם לא התחילו כלל לצמח וה"ה מעל השלחן להניח על גבי קרקע (באה"ל על)	מותר להגביה כד של תבואה שעומד על גבי קרקע ולהניחו על גבי השלחן אם לא היתכחן בעמדתו על גבי קרקע לשם זריעה וגם לא התחילו כלל לצמח וה"ה מעל השלחן להניח על גבי קרקע (באה"ל על)	אסור להגביה כד של תבואה שעומד על גבי קרקע כמה ימים אם יש נקב בחכר וכן לענין להגביה חכר מעל השלחן ולהמירי על גבי קרקע אין נכון אם דעתו שיצמח שם כמה ימים - והמקום ההוא לח (באה"ל על)	אסור להגביה כד של תבואה שעומד על גבי קרקע כמה ימים אם יש נקב בחכר וכן לענין להגביה חכר מעל השלחן ולהמירי על גבי קרקע אין נכון אם דעתו שיצמח שם כמה ימים - והמקום ההוא לח (באה"ל על)
לתלוש פירות מן יחור של אילן שנפסח מערב שבת מן האילן וכו' פירות	מותר לתלוש פירות מן היחור של אילן שיש בו פירות שנפסח מערב שבת לגמרי מן האילן (רמ"א ח')	משום שהגף אינו יכול לחיות עוד (באה"ל שנפסח)	יש להזהר אם עדיין מחובר הענף בקלפתו שלא לתלוש (באה"ל שנפסח)	יש להזהר אם עדיין מחובר הענף בקלפתו שלא לתלוש (באה"ל שנפסח)
לתקן ברגליו צינור שעלו בו קשים ועשבים שסותמין ומעכבים קלחו	בצינעה מותר למעך ברגליו הקשים ונעשבים תלושין המעכבים הקלוח המים מליד שעל ידו זה מימיו יוצאים ומתפשטים בגג היולפים לבית (ש"ע ט' מ"ב מ"ו)	דבמקום פסידא לא גזרי רבנן לתקן על ידי שנוי (ש"ע ט')	לא יעשה בפרהסיא אפילו למעך ברגליו אם אפשר, וי"א דאסור מדרגא, ואסור להסירין הגה והנה אפילו ברגליו (מ"ב מ"ז באהל בצינעה)	לא יעשה בפרהסיא אפילו למעך ברגליו אם אפשר, וי"א דאסור מדרגא, ואסור להסירין הגה והנה אפילו ברגליו (מ"ב מ"ז באהל בצינעה)

הקרקע עייז חייב משום חורש אפילו על תלישת עשבים כל שהוא, ואע"ג דלא מיכוין ליפות פסיק רישא הוא. בצלים שדרבן להשתרש בעליה שיש בו עפר ונשתרשו שם וגם רוצה בהשרשתן התולש חייב, אע"ג שכל הבצל מגולה ואין דרך גידולן בכך, אבל אם נפלה עליהן מפולת ונתכסו האמהות של הבצלים והעלין מגולין כדרך גידולן ונשתרשו שם אפילו אינו רוצה בהשרשתן חייב כמו שאם היו נטועין בשדה.

באיזה אופן מותר להשתמש באילן בשבת?

אסור להשתמש בצדדי האילן אבל בצדי צדדין מותר, ודופני האילן עצמו לא מקרי צדדין אלא גוף האילן הוא. לפיכך אסור לסמוך סולם לצדי אילן מע"ש לעלות עליו בשבת דכי סליק ביה משתמש בצדדין, אבל אם יש יתד תקועה בצדי האילן מותר לסמוך סולם מע"ש לעלות עליו בשבת, דהוה לה יתד צדדין וסולם צדי צדדין, ויזהר שלא יניח רגלו על היתד אלא על שלבי הסולם, ולסמוך הסולם בשבת בודאי אסור, אפי" אינו סומכו באילן גופא רק על היתד התקוע בו דהוה גופא משתמש בצדדי אילן מקרי.

האם מותר לתלות כלכלה באילן?

אם נעץ בו יתד ותולה בו כלכלה היתד נקרא צדדין והכלכלה כצדי צדדין ומותר להניח בה פירות וליטול ממנה, אבל הכלכלה עצמה אסור ליטלה או לתלות ביתד. ואם הכלכלה תלוי באילן עצמו אסור ליטול חפץ ממנה וכן ליתן לתוכה דקמשתמש בצדדין, ואם פי הכלכלה צר דכשנטול חפץ מן הכלכלה מניד האילן אסור בכל ענין.

האם מותר ליגע ולהשען על האילן?

מותר ליגע באילן ובלבד שלא ינידנו, ולהשען באילן אם האדם בריא מותר ותש כח אסור, וה"מ כשאינו מנידו אבל כשמנידו אפילו בבריא אסור. ואין אסור אלא כשנשען בכל כחו, ולהשען באילן אסור אף אם אינו מנידו, והיכא דמנידו אסור אפילו בלא שמוש.

האם מותר לגרור ספסל בשבת?

דבר שאין מתכוין מותר והוא שלא יהא פסיק רישיה. הלכך גורר אדם מטה כסא וספסל בין גדולים בין קטנים אפילו בקרקע שאינה מרוצפת, ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ, וגדולים ביותר אסור לגרור על הארץ, ואפילו מרוצף בקרקע של שיש אסור. ואם כל העיר מרוצף באבנים או בקרשים יש להקל בזה. וחופר גמור לית בזה דאינו חופר כדרכו במרא וחצינא אלא בלאחר יד. ומ"מ הא דק"ל דבר שאין מתכוין מותר הוא אפילו במקום דבמתכוין איכא אסור דאורייתא. ומותר לרביץ הבית אפילו בקרקע שאינה מרוצפת כיון שאינו מתכוין להשוות גומות אלא שלא יעלה האבק.

האם מותר להריח במחוברים לקרקע בשבת?

הדס מחובר מותר להריח בו, ויש מחמירין בזה, ולטלטלו בידו מותר, אבל אתרוג ותפוח וכל דבר הראוי לאכילה אסור להריח בו במחובר שמא יקוץ אותו לאכלו, ולכן יש למחות ביד ההולכים לגנות בשבת ויו"ט וקוטפים פירות מן המחובר ואוכלים, ומלבד אסור תלישה אסורים ג"כ אח"כ באכילה לכל בשבת, ומ"מ חייבא לית בהו בין אם תולש ברגלו או בפיו.

האם מותר לשרות זרעים במים בשבת?

השורה חטים ושעורים וכיוצא בהם במים ה"ז תולדת זורע, וחייב בכל שהוא אפילו גרגיר אחד. וה"ה השורה תבואה לעשות מהן (מאליצין) לשכר חייב, ותיכף משנתן למים חייב אע"ג דלא יצמיחו אלא לאחר כמה ימים, ואם נתן לכתחלה על זמן מועט דלא אפשר שיצמיח בזה הזמן מותר, אבל אם נתן על זמן חצי יום ולהמ"א דסובר דבזה הזמן יוכל להצמיח אפילו אם נתן ביום השבת סמוך לחשכה חייב, ואעפ"כ מותר לשרות תבואה לבהמתו דאין כונתו להצמיח אלא לרכך הזרעונים. וכ"ז בזרעונים שאין נבללים במים, אבל בזרעונים שמתערבים ונתלים זה בזה במים כמו כרשינין וכיו"ב אסור לשרותן לבהמתו משום לש. צמוקין ושאר פירות יבשים מותר לשרות בשבת, ומ"מ ככובש כבשים אסור.

האם מותר להעמיד אילנות ופרחים במים בשבת?

מותר להעמיד ענפי אילנות במים בשבת שהוכנו מאתמול לכך, ואבל סתם ענפי אילן הוי מוקצה, ובלבד שלא יהיו בהם פרחים ושושנים שהם נפתחים מלחלוחית המים. ואינו מותר בשבת כ"א להחזיר במים שעמדו בו מכבר בע"ש, ולא להוסיף עוד מים, וכ"ש שלא להחליף המים לגמרי, ומותר רק להחזירן ולא להעמידן לכתחלה, וי"א דאפילו לכתחלה מותר להעמידם במים מזומנים מע"ש ולא אסור אלא להוסיף עתה מים, ואפשר דיש לסמוך ע"ז אם שכח להעמידן מבע"י כיון שאין בהן פרחים. וביש בהן פרחים שנפתחים ע"י המים אסור אף להחזיר במים שעמדו בהם מכבר.

פירות שיבשו ובצלים האם מותר לתלשן בשבת?

תאנים שיבשו באיביהן, וה"ה כל אילן שיבשו פירותיו בו, ואפי' האילן יבש, התולש מהם בשבת חייב, ובעשבים יבשים כתלושין דמי והתולש מהם פטור אבל אסור מדרבנן, ולפעמים יש ג"כ חיוב חטאת בזה. י"א דאפילו יבשו הפירות הן ועוקציהן, וכן ה"ה יבש האילן אפילו לגמרי הדיינו שאין גועו מחליף, אפי" חייב כיון דעכ"פ האילן מחובר, וכן ה"ה הפירות נמי מחוברים באילן, וי"א דלא מחייב רק ביבשו הפירות ועוקציהן עדיין לה ובוזה אפשר דחייב אפילו יתלוש מעט מן גוף הפרי היבש, או יבש האילן ועדיין גועו מחליף, אבל אם יבשו לגמרי פטור על הפירות ועל האילן דכתלושין דמיא, ועשבים יבשים לכו"ע פטור, ומ"מ אם הוא ארעא דידיה והוא שדה דלאו אגם שמתפיה

הגנה בעצמך... פרחים שבבית האם מותר ליטול מהכד של מים להריחן ולהחזירן אח"כ?

כל הוציאת שמורת
אסור לזנוקת מל ירות
© מנהלת הסתעל

Sponsored By:
DollarPhone

זכות הלימוד

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיק בלי רשות
© מנהלת הסגל

מסנה ברורה מן סימן שלו סעיף י עד סימן שלו סעיף ב

דפי סיכום

מחזור שנתיים

שנה ב'

ו' אייר

סימן של"ן

דיני הליכה בשבת ע"ג עשבים וע"ג אילן - חלק ג'

הטעם	אסור	הטעם	מותר	ההנחה
	יש מחמירין ואסורין להריח הדם כשהוא מחובר (מ"ב מ"ח)	דלא שייך למגור שמה יקוץ ביון שאינו רוצה רק להריח ולהריח יכול לעשות אף כשהוא מחובר (מ"ב מ"ח)	הדם המחובר מותר להריח בו וכן פסק המ"ב (ש"ע י" מ"ב מ"ח)	להריח הדם כשהוא מחובר
דס"ל דאין משמשין אפילו בירק - דס"ל דבעשבים יש בו מקצה אפילו בעורן מחבורים (ט"ז ו' שעה"צ מ"ג)	לט"ז אסור לטלטלו ולטול בידו - ואפשר גם להמיא אסור לטלטלו (שעה"צ מ"ב)	כדון קנים הרכים שדין כירק (מ"ב מ"ח)	מותר לטלטל ולהשתמש בהם (מ"ב מ"ח)	לטלטל בידיו הדרם המחובר כשהוא מריח בו
הגורנין שמה יקוץ אותו לאכול (ש"ע י')	אסור להריח כל דבר הראוי לאכיל כשהוא מחובר (ש"ע י')			להריח אתרוג או תפוח וה"ה כל דבר הראוי לאכילה כשהוא מחובר
דאין לך תלישה גדולה מזו (מ"ב מ"ט)	אסור לתלוש מן המחובר באופן שיגשבו בפיו (מ"ב ט')	דאין דרך תלישה בכך (מ"א י"א)	לכמה אחרונים התולש בפיו או ברגלו פטור אבל אסור (שעה"צ מ"ג)	לשך מן המחובר בפיו (לתלוש בפיו או ברגל)
דיש אסור תלישה דפירות שגשרו מן האילן בשבת אסורות בו ביום שמה יעלה ויתלוש ומשום מקצה (מ"ב מ"ט)	אסור לקטוף פירות מן המחובר (ויש מאלו ביד הטועים והולכים לנגות בשבת וד"ש וקוטפתו ואוכלים) ואסור באכילה לכל בשבת (מ"ב מ"ט)	דיש איסור תלישה ואסורים באכילה (מ"ב מ"ט)	ראוי למנות אנשים להשיגה שלא יקטפו הטועים ועושין כך (מ"ב מ"ט)	לקטוף פירות מן המחובר ולאכול אחר כך
הוא תולדת זורע דמה זורע מכן לאצמוהי פרי אף זה כן	אסור לשרות חיטם ושעורים וכיוצא בהם במים כדי שיתרכבו ויצמחו כדרך ששורין איהו תבואות קודם הוריעה וחייב בוגר אחר			לשרות חיטם ושעורים וכיוצא בהם במים
	צמיקים ופירות יבשים אסור לשרותן עד שיכבשו בבשים (מ"ב נ"א)		מותר לשרות צמיקים ופירות יבשים בשבת (מ"ב נ"א)	לשרות צמיקים ופירות יבשים במים
ידוע דכונתו להצמח - דמיא דורע בזה הזמן (מ"ב נ"א שעה"צ מו)	אסור לשרות תבואה לעשות מהם מאליצ"ן לשכר הערשה כן חייב תיכף משנתן למים אף על גב דלא יצמיחו אלא לאחר כמה ימים - אפילו נתן ביום השבת סמוך לחשיכה (מ"ב נ"א שעה"צ מ"ו)	דלא אפשר שיצמחו בזה הזמן - דס"ל דזמן הוא יכול להצמח (שעה"צ מ"ו)	למיא פטור אם נתן על זמן מועט - עד חצי יום (שעה"צ מ"ו)	לשרות תבואה לעשות מהן מאליצ"ן לשכר
משום לש מפני שמתערבים ונתלים זה בזה (מ"ב נ"א)	אסור לשרותן לבהמתו כזרעונים שמתערבים ונתלים זה בזה במים כמו כרשיוני וכיוצא בזה שמתרכבין ונמחים שם והמים מתערבים בסבתם ונעשים כמים שעסה או קמח בלולים בתוכה (מ"ב נ"א)	דאין כונתו להצמיח אלא לרכך הזרעונים וכן לא יבוא לידי צמיחה דקודם שיצמחו יאכלם הבהמות (מ"ב נ"א)	מותר לשרות תבואה לבהמתו בזרעונים שאין נבללים במים (מ"ב נ"א)	לשרות תבואה לבהמתו
שאותן ורדיים נפתחים מלחלוהית המים - דס"ל דלא התירו רק להתזיר למים שעמדו בו מערב שבת אבל לא להוסיף וכ"ש שלא יחלף המים לגמרי (מ"ב נ"ד באה"ט י"א)	אסור אם יש בהם פרחים ושושנים שהם נפתחים מלחלוהית המים ואז אסור לכו"ע אפילו להחזיר במים שעמדו בהם מכבר - ו"א דבכל אופן אסור להעמידן לכתחילה במים (רמ"א י"א מ"ב)	דכיון שהכינו מתמול לכך ליבא מקצה - שס"ל שלא אסרו אלא להוסיף עתה מים משום טרחה יתירה - דס"ל דאסרו להוסיף עוד מים צוננים וכ"ש להתחילף המים לגמרי ואינו מותר רק להתזירן במים (מ"ב נ"ג נ"ד)	מותר להעמיד ענפי אילנות במים בשבת - ו"א אפילו לכתחילה בכד שהכוננו מערב שבת - ו"א דאינו מותר רק להתזירן במים (רמ"א י"א מ"ב נ"ד)	להעמיד במים ענפי אילנות שקוצצין בימות החמה לשמור בהן בבית
חשוב תולש מחובר - דאפילו הכי חשוב כמחובר (ש"ע י"ב מ"ב נ"ו)	אסור לתלוש תאנים שייבשו בחבורן בענף וכן הדין בכל אילן אם נתיבשו הפירות וכן אם האילן עצמו יבש - והתולש מהם בשבת חייב אפשר אפילו יתלוש מעט מן הגוף הפרי היבש (ש"ע י"ב מ"ב נ"ה נ"ו)	- דס"ל כתלישה דמי (באהל חייב)	(לענין טומאה חשוב כעקורים ש"ע י"ב מ"ב נ"ח) - ו"א דפטור אם יבשו לגמרי אפילו העקציהם (באהל חייב)	לתלוש תאנים שייבשו בחבורן בענף וכן אילן שייבשו פירותיו
מדרבנן דהא מזיו העפר שאסור באופן שמתכן לזריעה אפילו שלא השרשו דמחוז כתולש - דאז חייב משום חרש אפילו על תלישת עשבים כל שהוא - דפסיק רישא הוא (באהל חייב)	אסור לתלוש עשבים יבשים - ופעמים יש חייב טאת כגון אם הוא ארעא דידה הוא שדה דלאו אגם שמתיהפא דקרקע על ידי זה - אף על גב דלא מתכוין (באהל חייב)		התולש עשבים יבשים פטור אבל אסור בארעא דלאו דידה או באגם שאינו צריך לפיות (מ"ב נ"ז באהל חייב)	לתלוש עשבים יבשים
	התולש בעלים שדרכן להשתרש בעליה שיש בו עפר ונשתרשו שם וגם רוצה השרשתן חייב אף על גב שכל הבעל מגלה ואין דרך גדולתן בכך - ואם נפלה עליהם מפולת ונתכסו האמהות של הבעלים והעלין מנולין כדרך גדולן ונשתרשו שם אפילו אינו רוצה בהשרשתן חייב כמו שאם היו נטועין בשדה (מ"ב נ"ז)			לתלוש בעלים שדרכן להשתרש בעליה שיש בו עפר
- דדפני האילן לא מקרי צרדין אלא גוף האילן הוא (מ"ב נ"ט)	אסור להשתמש בצרדי האילן פירוש דבר נתחב או קשור באילן - וכ"ש בדפני האילן (ש"ע י"ג מ"ב נ"ט)		מותר להשתמש בצרדי האילן דהוא דבר הנשען דבר החתוב באילן (ש"ע י"ג מ"ב נ"ט)	להשתמש בצרדי האילן או בצרדי צרדין
דכי מסלק בה משתמש בצרדין - דהוא גופא משתמש בצרדי אילן מקרי (ש"ע י"ג מ"ב ט')	אסור לסמוך הסולם לאילן אפילו מערב שבת לעלות עליו בשבת ובשבת אסור אפילו הסמיכה - אפילו אינו סמכו באילן עצמו רק על היתד התקוע בו (מ"ב ט')	דהוא לה יתד צרדין וסולם צרדי צרדין - כדי שלא יהא משתמש בצרדין (מ"ב ט')	אם יש יתד תקועה בצרדי האילן מותר לסמוך סולם עליו מערב שבת לעלות עליו בשבת - רק יזהר שלא יניח רגלו על היתד אלא על שלבי הסולם (ש"ע י"ג מ"ב ט')	לסמוך הסולם באילן
דאסור להשתמש בצדי האילן כג"ל גבי סולם - מפני שעל ידי זה משתמש באילן (מ"ב ט')	אם הכלכלה תולה על האילן או אפילו אם הכלכלה תולה על היתד אסור לטול ולהניח הכלכלה בעצמה או ואסור בכל ענין לטול ולהניח בהכלכלה אם הכלכלה צר וכשנטול חפץ מניד האילן (מ"ב ט')	דהיתד נקרא צרדין והכלכלה צרדי צרדין (ש"ע י"ג)	אם נעץ בו יתד ותולה בו כלכלה מותר להניח בה פירות ולטול ממנה פירות (ש"ע י"ג)	להניח ולטול פירות מכלכלה של פירות שמונחת על גבי אילן
הוא גופא שמוש הוא (מ"ב ט"ג באהל ומותר)	אסור לניד האילן אפילו אינו משתמש (באהל ומותר)	שאינו בכלל שמוש באילן	מותר ליגע באילן בלבד שלא ינידנו (רמ"א י"ג)	ליגע באילן
כיון דצרדין לסמוך בכל כוחו עליו מקרי משתמש במחבר ואסור (מ"ב ט"ג)	אם תש כוחו אסור להישען באילן (מ"ב ט"ג)	דאדם בריא אינו סומך עליו אלא מעט ולא מקרי משתמש במחבר (מ"ב ט"ג)	אדם בריא מותר להישען באילן (מ"ב ט"ג)	להשתען באילן
		דלא חיישין שיעקר קרקע בידידתו ועליתו (רמ"א י"ג)	מותר לירד ולעלות מבור אפילו עמוק מאה אמה ומטפס הורד ומטפס ועולה (רמ"א י"ג)	לירד ולעלות מבור

האם מותר לכבד הבית בשבת?

אסור לכבד הבית אפי' בקרקע מרוצף בין באבנים ובין בקרשים, ויש בזה משום שבות, ואי מכיין בזה לאשויי גומות יש בזה חיוב חטאת, וי"א שהוא רק בנין כלאחר יד כ"ו שלא נעשה בידים ממש, מיהו ע"י עכו"ם מותר אפילו בשאינו מרוצף, וכן ע"י בגד או מטלית או כנף אווה הקלים ואינו משהו גומות וע"כ מותר אפילו אינו מרוצף, וה"ה במה שקורין בארש"ט הרכים דינו ג"כ ככנף אווה, ואין כדאי להקל בזה אלא במרוצף, ויש מחמירין בכנף אווה, והגר"א מפסק על כל היתר זה אפילו ע"י בגד, ומ"מ במרוצף יש להקל בכל זה, ואף בשאינו מרוצף מי שנוהג להקל בודאי אין למחות בידו. ואפילו יש בבית קליפי אגוזים וכיוצא בהם מדברים האסורים בטלטול אפ"ה מותר לכבד, ואם רוצה לכבד בהם היטב את כל העפרוריות הנמצאות בארץ אסור. אם כל בתי העיר או עכ"פ רובם מרוצפים בקרשים, ובפרט אם נתכבד הבית ג"כ מע"ש, ורוצה עתה לכבד הבית בענפי תמרה הרכים, או במה שאנו קורין בארש"ט, בודאי אין להחמיר וי"א דבבארש"ט מותר אפילו באינו מרוצף, ובענפי האילן שבזמננו אין היתר ברור כ"כ משום חשש שבירת הקיסמים, ומ"מ מי שמיקל בזה אין למחות בידו.

האם מותר לכבד הבגד והשלחן בשבת?

אסור לכבד הבגדים ע"י מכבדות העשויים מקסמים שלא ישתברו קסמיהם, ויש מפקפקין בזה, ומ"מ אין כדאי להקל בזה דמחוי כעובדא דחול וכמולול באיסור שבת, ואפילו באופן שמצד הכיבוד בעצמם אין בהם איסור כגון בבגד ישן שאין מקפיד עליו וכדומה, וה"ה שאסור בהם לכבד את השלחן אע"פ שכיבוד השלחן מותר מצד עצמו, וה"ה שאסור לכבד הבית (אפילו במרוצף למאן דשרין) במכבדות העשויות מענפי אילן יבשים שאינם נכפפים דבודאי נשברים, ורק במכבדת של תמרה שהם נכפפים ואינם משתברין מותר.

האם מותר להדיח את הקרקע בשבת?

אין סכין את הקרקע ולא מדיחים אותו אפילו הוא מרוצף, והדחת רצפת הקרשים שנוהגים כהיום יש בזה עוד איסור לעשות בשבת מלבד הדחה, והיא צריך לזה שרית אלונטית במים כידוע ויש בזה משום כיבוס. ואם צריך לכבד הבית ולמאן דשרין ואין לו מכבדת מותר לו לנפח בפיו את האבק והעפר, ואפילו באינה מרוצפת, ואפשר דאפילו לנפח בכלי באויר ג"כ שרי

האם מותר לצדד הבית על הארץ בשבת?

אסור לצדד הבית מלאה על הארץ, וכן לא יכריע החבית וישפוך ממנה אלא מגביה מן הארץ ושופך, ומותר לצדדה ע"ג קרקע מרוצפת, ויש מחמירין, ואם כל בתי העיר מרוצפים אין להחמיר בזה, וה"ה לענין יו"ט בכל זה.

איזה קול מותר להשמיע בשבת?

השמעת קול בכלי שיר אסור, ואפי' ביד כגון להכות כף אל כף היכא שהוא דרך שמחה ושיר אסור, ואם ירצה להכות כף אל כף כדי לשמח התינוק ולהשתיקו יראה לעשות זה כלאחר יד דשרי. ואם נותן מים בכלי מלא נקבים להטיף לתוך כלי מתכות כדי להשמיע קול נעים ע"י הנטיפה אסור, ולחולה כדי להרדימו שיישן שרי, ואם מטיף בחזק כדי שיקיץ את הבריא משנתו שרי כיון שאין עושה בנעימה ובנחת. אבל להקיש על הדלת וכיוצא בזה כשאינו דרך שיר אפילו אם מקיש בכלי מותר, ויש מחמירין בזה, ולהקיש על הדלת כלאחר יד מותר לכריע אף שכונתו להשמיע הקול, וכן אם לא עביד מעשה שרי, ולכן אלו שקורין לחבריהם ומצפצפים בפיהם כמו צפור אפילו אם מנעים הקול כעין שיר שרי.

באיזה אופן מותר להכות על הדלת בשבת?

אסור להכות בשבת על הדלת בטבעת הקבוע בדלת אע"פ שאינו מכויין לשיר הואיל והכלי מיוחד לכך, וכ"ש להשמיע קול בכלי דאסור, ומהרמב"ם משמע דמותר להקיש על הדלת אפילו בשלשלת הקבוע שם הואיל ואינו עושה כדרך שיר. ואסור למשוך בחוט העינבל בשבת כדי שישמעו אנשי הבית והחצר ויפתחו לו, ובמקום הדחק כשאינו יכול לכנוס לבית או לחצר בלא זה יש להקל, אבל לכתחלה צריך לירז את עצמו שלא יבוא לזה, וגם בדועבד אם יכול למשוך את החוט ע"י איזה שינוי טוב יותר שיעשה כן, אך למתוח חוט העינבל שעשוי בכיתו כדי להשמיע למשרתת אין להקל בזה כלל. ובברזל שהפתח ננעל ונפתח בו מותר להקיש בו על הדלת כדי שישמעו אנשי הבית לפתוח לו.

במה מותר לשמש להכות על הדלת והשלחן?

אסור לשמש להכות על הדלת לקרוא לבית הכנסת ע"י הכלי המיוחד לכך אלא מכה בידו על הדלת, ובפמ"ג מסתפק אם מותר לטלטל אותו הכלי אם מקרי כלי שמלאכתו לאיסור, ויש מקומות שליקוח השמש בשבת כלי אחר להכות בשבת. ומה שמכה השמש בבהכ"נ על השלחן ומשמיע קול כדי להשקיט העם לחזרת הש"ץ אין בזה איסור אפילו אם הוא מכה באיזה דבר כיון שאינו מכה בכלי מיוחד לזה.

מהו לטלטל דברים שיש בהם פעמונים בשבת?

י"א דאסור לתלות בשבת אותן הפרוכות שיש בהן פעמונים להשמיע קול כשפותחין הארון, וכן על העצי חיים של הס"ת, ויש מתירין לצורך מצוה וגם דאינו מכויין, ובקריאת בהכ"נ אסור דאפשר בענין אחר, וי"א דלכתחלה אין לעשות כן בשבת, ובמקומות שנהגו היתר אין למחות בידם, ואם מותר לפתוח הדלת כשיודע שיש בה עינבל תלוי ג"כ בפלוגתא זו, ונכון שיסיר מע"ש העינבל מע"ג הפתח, או שיפקקו בצמר או במוכין שלא ישמע קולו, אך במקום הדחק וכגון ששכח ולא הסירו מע"ש וכל כי האי גוונא יכול לסמוך להקל כיון שאינו מכויין להשמיע קול.

בבתים שלנו ובמכבדות שלנו האם מותר לכבד הבית בשבת?

הגנה בעצמך...

לימוד שבת ערך ארז עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
אסור להעתיק מל ידוע
© מהדפוס והסגול

זכות הלימוד

דפי ציונים וטבלאות

משנה ברורה
מן סימן שלז סעיף ב
עד סימן שלח סעיף ב

ז' אייר

מחזור שינתיים חלק ב'

1800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

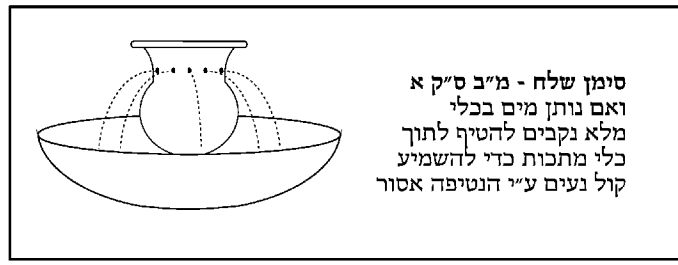
כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגולת המפעל

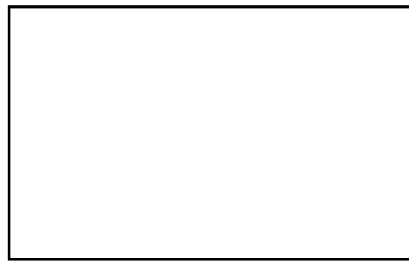
מ"ב ס"ק טז
שהיו פוקקין סילון שהמים נכנסו דרך בה לבית
המרחץ ופותרים נקב שבצד אחר שילכו אותם
המים ומנקים את הקרקע מפני הזדמא

סימן שלז - שו"ע סעיף ב
אסור לכבד הבית, אלא אם כן הקרקע מרוצף

סימן שלח - מ"ב ס"ק א'
ואם נותן מים בכלי
מלא נקבים להטיף לתוך
כלי מתכות כדי להשמיע
קול נעים ע"י הנטיפה אסור

דיני כיבוד הבית בשבת סו' של"ז ס"ב

להש"ג שבסוף רמ"א				לרמ"א	לדיעה ב' במחבר	לדיעה א' במחבר	הדיעה	
בבארש"ט	בכנף אווז	בענפי תמרים	בענפי אילנות				הקרקע	אינו מרוצף
להכלכת שבת מותר להמ"ב אסור	* מותר לרש"ל אסור	אסור	אסור	אסור	מותר	אסור	אסור	אסור
מותר	מותר	מותר	אסור	אסור	מותר	מותר	וכל בתי העיר מרוצפים	מרוצף בלבנים
מותר	מותר	מותר	אסור	אסור	מותר	מותר	וכל בתי העיר אינם מרוצפים	מרוצף בקרשים
מותר	מותר	מותר	אסור	אסור	מותר	מותר	וכל בתי העיר אינם מרוצפים	מרוצף בקרשים

* ולכבד היטב כל העפרירות: לרמ"א ולהמ"ב אסור ולהח"א מותר (שעה"צ סק"ח")

דפי ציונים וטבלאות

משנה ברורה
מן סימן שלח סעיף ב
עד סימן שלט סעיף ד

ח' אייר

מחזור שינתיים חלק ב'

1800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגולת המפעל

סימן של"ז

דיני כיבוד הבית ודבר שאינו מתכוין

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
לעשות דבר שאינו מתכוון	מותר לעשות דברים שמותר לעשות בשבת אפילו רבשעת עשייתו אפשר שתעשה בגללן מלאכה אחרת אם אפשר שלא תעשה אפילו במקום דאם מתכוון איבא איסור דאורייתא (ש"ע א' שעה"צ א')	דין דאפשר שלא תעשה המלאכה וגם לא מתכוון לאותה מלאכה (ש"ע א' מ"ב א')	אסור לעשות מלאכה בשבת אפילו אם אינו מתכוון שתעשה המלאכה (ש"ע א')	כיון שהוא פסיק רישא שתעשה המלאכה (מ"ב ב')
לגרום מטה כסא וספסל על הארץ	מותר לגרום מטה כסא וספסל בין גדולים בין קטנים אם אינו מתכוון לעשות חריץ (ש"ע א')	כיון דדבר שאינו מתכוון מותר הלכך מותר לגרום אע"פ דבגירתו מצי שיעשו חריצים בקרקע ואיבא בזה חש חופר שהוא תולדה דחורש אפילו הכי לאו פסיק רישא הוא בקרקע שאינה מרצפת דאפשר שפיר שלא תחרוץ בקרקע (מ"ב ג')	אסור מדרבנן - לגרום מטה כסא וספסל אם מתכוון לעשות חריץ (ש"ע א')	דינו חופר גמור משום שאינו חופר כדרכו במרא חצינא אלא כלאחר יד ובפרט כשגורר בבית דמקלקל על ידי החריצים - דאסור לעשות מלאכה אפילו אם טפח שתעשה
לגרום מטה כסא וספסל הגדולים ביותר על הארץ	אם כל העיר מרצף באבנים או בקרשים יש להקל בזה אפילו אם נתמיר בכבוד (שעה"צ ב')	דהבא קיל טפי דאפילו באינו מרצף לית בזה גררא דאורייתא מכמה אנפי אחד דחריץ חופר כלאחר יד ועוד הוא מקלקל על ידי הגומות שנעשים בבית ועל כלם דאינו מתכוון לזה והוא רק פסיק רישא ולא ניחא לה בתרי דרבנן וגם יש לצרף הדריעות דלא גורמן אטו אינו מרצף (שעה"צ ב')	למ"א אסור לגרום - אפילו מרצף בקרקע של שיש (מ"ב ד')	דפסיק רישא הוא דוראי יעשה חריץ - דגורמן מרצף אטו אינו מרצף (מ"ב ד')
לרבוץ הבית דהיינו להזות מים על קרקע הבית	מותר לרבוץ הבית שלא יעלה האבק אפילו דעל ידי רבוץ כמה פעמים מתמלאים הגומות בעפר ובאבק ואפילו בקרקע שאינו מרצפת (ש"ע א' מ"ב ה')	כיון שאינו מתכוון להזות גומות וגם לאו פסיק רישא הוא (מ"ב ה')		
הקרקע לכבד הבית	אם הקרקע מרצף באבנים או בקרשים מותר לכבדו - ויש מתירין אפילו הקרקע אינו מרצף - ואם כל הבתים מרצפים או על כל פנים רובם מרצפים באבנים או בלבנים - וכל שכן בקרשים אפשר דמותר לכבד אפילו להמחמיר במרצף ובפירוש אם נתכבד מערב שבת - וגם אין ליהוש לאסור מקצה (ש"ע ב' מ"ב ז' באהל ויש)	דס"ל דגם בזה אינו דוראי משמוה גמור ולא גרע מרביץ וגם לא חייש למוזי עפר שאדם מכבד את הבית אינו מכבד אלא עפר תחוח ובוה ליכא משום חופר גומא דאפשר לא גורי מפני מעוטה וגם לא גורי על עיר מפני עיר אחרת - דאז אין ליחוש להבין השורות שבין אבן לאבן - דאז יש לצרף גם הרב"ד דס"ל דבאינו מרצף לא פסיק רישא - דמותר לתחוב משום גרף של רעי ועוד דהר"ל טלטל מן העד על ידי דבר אחר לצורך שבת (מ"ב ח' באהל ויש)		
המכבדת לכבד בשבת	אין להתיר אלא במכבדת של ענפי תמרה הרבים שנכפפים ואינם משתברים (באהל ויש)		לכבד בענפי האילנות אין היתר ברור כל כך (באהל ויש)	משום שביורת הקטנים (באהל ויש)
לכבד הבית בבגד או במטילית	למ"א מותר אפילו אינו מרצף ואפילו יש בבית קליפי אגוזים וכיוצא בזה מדברים האסורים לטלטל ולבאה"ל אין למחות בהנהוגים להקל ובמרצף יש להקל בכל זה (רמ"א ב' מ"ב י"א)	דין שהם קלים אינו נוטל רק האבק שלמעלה ולא אתי לאשוויי גומו דאינו משוה גומות דהוי להו לדידה כגוף של רעי היכול לצרף הסבורים דכבוד אינו פסיק רישא דיש מקילין במרצף אפילו במכבדת ממש (מ"ב י"א באהל וכן)	הגר"א מפקפק בזה (באהל וכן)	שכתב דמדברי רש"י משמע שאסור (באהל וכן)
לכבד הבית בכנף במטילית אוו הקלים	למ"א מותר אפילו אינו מרצף ואפילו יש בבית קליפי אגוזים וכיוצא בזה מדברים האסורים לטלטל ולבאה"ל אין למחות בהנהוגים להקל ובמרצף יש להקל בכל זה (רמ"א ב' מ"ב י"א)	דין שהם קלים אינו נוטל רק האבק שלמעלה ולא אתי לאשוויי גומו דאינו משוה גומות דהוי להו לדידה כגוף של רעי היכול לצרף הסבורים דכבוד אינו פסיק רישא דיש מקילין במרצף אפילו במכבדת ממש (מ"ב י"א באהל וכן)	המ"א הביא מהרש"ל שמחמיר בנף של אוו (אהל וכן)	דס"ל דעל ידי זה יכול גם כן לבוא לאשוויי גומות כמו על ידי שאר מכבדת (ברהל וכן)
לכבד הבית בבארש"ט הרבים	י"א דמותר - ולבאה"ל מותר רק אם הבית היה מרצף (מ"ב י"ב)	דס"ל דהיינו ככנף אוו - דאז י"א דאפילו במכבדת ממש מותר (מ"ב י"ב באהל הקלים)	לבאה"ל אין להתיר בבארש"ט שדרכו לכבד בזה בימות החול (ברהל הקלים)	דהוי זיליתא דשבת וס"ל דלא התירו אלא בבגד או מטילית או בנף אוו הקלים דאינו מוזי עפר ממקומו ואינו משוה גומו דהוי שינוי גדול שאין דרכו לכבד בזה בחול (באהל הקלים)
לכבד הבית על ידי אינו יהודי	מותר לכבד על ידי אינו יהודי אפילו הקרקע אינו מרצף (רמ"א ב')	דהאינו יהודי אינו מתכוון רק לכבד הבית ואף דהוא פסיק רישא לעינן הגומות מותר על ידי אינו יהודי דקאמר לאינו יהודי לא הקפידין כולי האי (מ"ב י"ז)		
לכבד הבגדים			אסור לכבד הבגדים על ידי מכבדות העשויים מקיטמים אפילו באופן שמצד הכובד בעצמם אין בהם איסור כגון בגד ישן שאינו מוקפד עליו	שלא ישתבר קיטמיהם ואף על פי דלאי פסיק רישא הוא מכל מקום אין כדאי להקל דמחוי כעובדא דחול וכמולול באיסור שבת (באהל שלא)
לכבד הבית בענפי אילן וכשים שאינם נכפפים			אסור לכבד הבית אפילו הקרקע מרצף למאן דמתיר במרצף במכבדות העשויים מענפי אילן וכשים שאינם נכפפים (מ"ב י"ד)	דבידאי נשברים כשמכבדין בהם והוה כמו סותר כלי ואף שמקלקל פטור, מכל מקום אסור לכתחילה פ' ואף דהוא פסיק רישא דלא ניחא לה מכל מקום לכתחילה אין כדאי (מ"ב י"ד שעה"צ י')
לסוך או להדיח הקרקע			אסור לסוך או להדיח הקרקע אפילו למאן דמתיר כבוד בשבת - אפילו הקרקע מרצף - והדחת הקרשים שצוהגים כהיום יש בזה עור איסור מלבד הדחה (ש"ע ג' מ"ב ט"ז י"ז)	דחיישין להשוות גומות - דכיון שהוא רצה ליפות את הקרקע לסוך אותה או להדיחה חיישין שמה יראה גומות ישכח ויבא להשוותם במתכוון וג"כ דכבוד צרף האדם יותר על כן לא גזר אטו אינו מרצף - ואפילו מרצף דגורמן אטו אינו מרצף - דהא צריך לזה שרית אלונגות כמים כידוע ויש בזה משום כבוס (מ"ב ט"ז י"ז)
לנפח הקרקע בשבת	כפיו מותר לנפח את העפר מעל גבי קרקע ואפשר דאפילו לנפח בכלי באייר גם כן מותר (באהל ולא)	דלמה יהא אסור לנפח בפיו דהיי לא ידיו עפר ממקומו ומקצה מותר לטלטל על ידי נפוח ולא גרע מרבוץ (באהל ולא)		
לצדד החביות על הארץ עד שתעמוד בקרקע יפה			אסור לצדד חבית מלאה על הארץ	דינו שהוא שבת וג"כ הוי צורך ליפוי הקרקע וחוששין שיתבוכו להשוות (באהל ולא)
לשפוך מן חבית מלאה העומדת על הקרקע	צריך הגביה מן הקרקע ואיכ"כ שופך (מ"ב י"ט)	שאם לא כן חופר מן הארץ בוודאי (מ"ב י"ט)	לא יכריע החביות וישפוך ממנה (מ"ב י"ט)	שחופר בארץ בוודאי, ואף שמקלקל הוא וגם חופר כלאחר יד אף על פי כן אסור מדברי סופרים (מ"ב י"ט)
לצדד החביות מלאה על גבי קרקע מרצפת	דמותר מותר אפילו לרעת הש"ע ומסתבא דאם כל בתי העיר מרצפים אין להחמיר בזה (מ"ב ב' שעה"צ ט"ז)	דס"ל הטעם דפסיק רישא באינו מרצפת	הפרמ"ג מצדד להחמיר (מ"ב כ')	

האם מותר לומר לגוי לנגן ולתקן כלי שיר לחופה?

יש מתירים לומר לעכו"ם לנגן בכלי שיר בחופות, ויש מקומות שנהגו להחמיר בזה אם לא שהכינום לזה מע"ש, ולא יאמר לו בשבת כלום או שבא מעצמו לנגן. וי"א דאפי' לומר לעכו"ם לתקן הכלי שיר שרי משום כבוד חתן וכלה, אבל בשאר שמחה של מצוה כגון בסעודת מילה או בשמחת תורה אסור, אם לא שבאין מעצמן או שהכינו אותם מע"ש, ואסור לנגן במנים ועוגב בשעת התפלה ע"י א"י, והחת"ס אוסר אף בחול לנגן בבהכ"נ בשעת התפלה, ובפרט בשבת אין שום היתר. ומיהו בזמן הזה נהגו להקל האמירה לנגן בשאר שמחה של מצוה, וי"א דאסור כ"א בשמחת חתן וכלה מותר, ועכ"פ אסור לומר לא"י לתקן הכלי שיר ואפילו משום כבוד חתן וכלה.

האם מותר להעריך מורה שעות שילך בשבת?

זוג המקשקש לשעות עשוי ע"י משקלות מותר לערכו ולהכינו מבעוד יום כדי שילך ויקשקש כל השבת, אבל בשבת לא מיבעיא דאם עמד דאסור להכינו שילך, ואפילו רק בנענוע חוט הברזל שמתנענע, אלא אפילו בעודו הולך אסור ג"כ למשוך המשקלות שלא יפסוק הלוכו, ויש הרבה דעות בזה בין האחרונים אבל כבר נהגו איסור להמשיך אפילו באותן שאין מקשקשין, אם לא לצורך חולה הצריך לכך יש להתיר להעריכו בעודו הולך אם בקושי למצוא אינו יהודי לזה, וע"י א"י יש להתיר להעריכו לצורך חולה אפילו כשנפסק הלוכו. ולענין שאר דבר מצוה אין להתיר אפילו ע"י אינו יהודי כ"א בשעה שהוא ערוך, ואפילו באותן שיש להן משקלות שמשמיעין קול השעות, וכ"ש באותן שקורין טאשיין אוה"ר, ואפשר דבדיחה יש להתיר למשוך השלשלת שלהן ע"י א"י כשהן ערוכין אפילו שלא לשם מצוה, וצ"ע למעשה. **ואותן מורי שעות שרגיל לפעמים כשעומד ונפסק מהלוכו הוא מנענעו במקצת וחוזר להלוכו צריך לזהר שלא לנענעו בשבת.**

האם מותר להבריה חיה ועוף משדותיו בשבת?

המשמר פירותיו וזרעיו מפני חיה ועוף לא יספוק כף אל כף, ולא יטפח כפיו על ירכו, ולא ירקד להבריחם, גזירה שמא יטול צרור ויזרוק להם לר"ה, ולהפוסקים דבזמן הזה ליכא ר"ה אפשר דשרי בכל זה, וכ"ש לספק כף אל כף כלאחר יד בודאי שרי לכו"ע.

האם מותר לשחוק באגוזים ועצמות וכו' בשבת?

אין שוחקים באגוזים ולא בתפוחים וכיוצא בהן משום אשווי גומות, ודוקא על גבי קרקע אפילו היא מרוצפת, אבל על גבי שלחן או ע"ג מחצלת או בגד או טבלא שרי. ומותר לשחוק בעצמות אע"פ שמשמיעים קול הואיל ואינו מכוונן לשיר, ונהגין לעשותן של כסף שהיו מיוחדין לשבת, וי"א דכיון שאין תועלת בידיעת חכמת השחוק ההוא וה"ה כל מיני שחוק אסור, ואף

בחול יזהר משום מושב לצים.

האם מותר לכסות פירות בחוץ מחמת הגשמים?

מי שיש לו פירות בראש הגג ורואה מטר שבא אסור לשלשלם בשבת דרך ארובה שבגג אבל מותר לכסותן, ויש מחמירין בזה. ופירות לצורך היום שרי שלא יטנפו בגשמים. ואפי' לבנים שהם מוקצים מותר לכסותן מפני הדלף, אבל אסור לטלטלן ממקומן אף שאין לו במה לכסות.

האם מותר לתת כלי תחת הדלף בשבת?

מותר ליתן כלי תחת הדלף בשבת, ואם נתמלא שופכו ומחזירו למקומו, והוא שיהא הדלף ראוי לרחיצה או לשת"י, וה"ה אם הוא ראוי רק לשתית בהמה, אבל אם אינו ראוי אסור משום שאין עושיין גרף של רעי לכתחלה, ואם אפילו יתרצה שישאר כך ולא יזיזנו ממקומו ג"כ אסור, ובמקום צורך גדול יש לסמוך דאפילו באינו ראוי מותר ליתן כלי תחתיו. ומה שאנו נוהגים לישלל בבוקר מי הנטילה תוך כלי אף שהם בודאי אינם ראויים לרחיצה ולא לשתית בהמה, וכן המים אחרונים שנוטלים לתוך כלי, לא מיקרי אינו ראוי דאין עליהם שום איסור אלא מפני שרוח רעה שורה עליהן, ולא מקרי אינו ראוי רק אם הוא מעורב בטיט שיוצא מן הגג או שיש עליהם איסור עכ"פ מדרבנן. ואם נתן כלי תחת דלף שאינו ראוי לרחיצה מותר לטלטלו במים המאוסים שבו אף קודם שנתמלא, ודוקא כשהוא נתון במקום שישיבתו קבועה שם דמאוס עליו.

האם מותר לשוט בשבת?

אין שטיץ על פני המים בידיו וברגליו שאף רגליו עקד מן קרקע המים דאל"ה אינו אסור, ואפילו בבריכה שבחצר, ואם יש לה שפה סביב מותר, ולרש"י ורמב"ם בזה אינו מותר רק כשהבריכה בחצר אבל לא בר"ה שמא יתיו חוץ לארבע אמות, אבל להריץ לא בר"ה.

האם מותר לטפח ולרקוד בשבת?

אין מטפחין להכות כף אל כף בין באבלו ובין בשמחתו, ולא מספקין להכות כף על ירך, ולא מרקדין, וביום שמחת תורה מותר לרקד בשעה שאומרים קילוסים דתורה משום כבוד התורה, אבל בשאר שמחה של מצוה כגון בנשואין אסור, וגם לכבוד התורה אין כדאי להתיר אלא טיפוח וריקוד, ולא קשקוש בפעמונים וזגים וכ"ש שאר כלי שיר דאסור, ואפי' להכות באצבע על הקרקע או על הלוח או אחת כנגד אחת כדרך המשוררים בנעימה אסור, ואם עושה זה בחזקה כדי להקיץ לחבירו משנתו שרי, וי"א דיש להחמיר, ולספק כלאחר יד מותר, ובקשקוש חוץ וכיוצא בזה לא מהני אף דיעשה כלאחר יד, ובזמן הזה נהגו להקל בטיפוח וסיפוק וריקוד ולא על שאר דברים הנזכרים, וכ"ש ע"י ניגון כלי שיר בודאי אסור גמור הוא, ואפילו בטיפוח וריקוד אין כדאי להנתיח המנהג שלא במקום מצוה אלא משום הנח להם וכו', וי"א דבמקום מצוה מותר מדינא.

מורה שעות שלנו שהפסיק לילך האם מותר להעריכו בשבת? בעצמך...

כל הזכויות שמורות
אסור להעתיק מן יומון
© מנהלת הסתכל

זכות הלימוד

כל הזכויות שמורות
מאגוז להנפקים בלי רשות
© מנהלת הסגל

משנה ברורה
מן סימן שלח סעיף ב עד סימן שלט סעיף ד

דפי סיכום

מחזור שנתיים

שנה ב'

ח' אייר

סימן של"ח

דיני דברים האטורים בשבת משום השמעת קול - חלק א'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
השמעת קול בכלי שיר			אסור להשמיע קול בכלי שיר (ש"ע א')	
להכות כף אל כף	מותר כשאינו דרך שמחה ושיר - או לשמח ולהשתיק תינוק מותר כלאחר יד (מ"ב א')		אסור להכות כף אל כף היכא שהוא דרך שמחה ושיר - או להבריח העופות כשמשמר הפירות אף שהיא אינו דרך שיר (מ"ב א')	שמה יתקן כלי שיר - שמה יטול צרור ויזרוק לרשות הרבים כשירצה להבריחם (מ"ב א')
ליתן מים בכלי מלא נקבים להטיף לתוך כלי מתכות	מותר ליתן לחולה כדי להרדימו שיישן - וכן אם מטיף בחרוק כדי שיקף את הבריא משנתו מותר (מ"ב א')	דלא היה בכלי שיר כיון שאינו עושה בנעמה ובנחת דקול כזה אדרבה היה מרדומי יותר אלא עושהו בחוזק כדי שיקף ממשנתו על ידי הקול ועל כן מותר (מ"ב א')	אסור ליתן מים בכלי מלא נקבים להטיף לתוך כלי מתכות כדי להשמיע קול נעים על ידי הנטיפה (מ"ב א')	דהוי גם כן בכלי שיר (מ"ב א')
להקיש על הדלת	מותר להקיש על הדלת אף כשכוונתו להשמיע קול כדי שיפתחו לי הדלת - ומותר אפילו להקיש בכלי - ואפילו בברזל שהפתח ננעל בו כדי שישמעו אנשי הבית לפתוח לו (ש"ע א' מ"ב ב' ד')	כיון שאינו דרך שיר - דלא עדיף מלהכות כף אל כף - ולא אסור בהגיה אלא בכלי המיוחד לכך - שזה הברזל מיוחד רק לפתוח או לנעול הדלת ולא להשמיע קול (ש"ע א' מ"ב ד' שעה"צ ד')	אסור להקיש בטבעת הקבוע בדלת אף על פי שאינו מכוון לשיר, לבד במקום הדחק שאינו יכול ליישן בלא זה כדלקמן בלמשוך חוט (והגר"א כתב דעיקר כדעת הירשלאמי שמחמיר בכלל להקיש על דלת כשמתכוין להשמיע קול) (רמ"א א' באהל אבל)	הואיל והכלי מיוחד להשמיע קול חיישינן שמה יכון לשיר ושמה יתקנו (מ"ב ד' שעה"צ ו')
לצמצץ במי	מותר לצמצץ בפה כמו ציפור אפילו לקרות חבירו ואפילו אם לנעים הקול כעין שיר (רמ"א א' מ"ב ג')	דלא גורי היכי דעביד בפה כיון דלא עביד מעשה (רמ"א א' מ"ב ג')		
להשמיע קול בכלי שקורין קאמע"ר טא"ץ			דאסור להשמיע קול בכלי שקורין קאמע"ר טא"ץ (מ"ב ד')	פשוט דכלי שיר הוא וגם מכוון לשיר (מ"ב ד')
למשוך החוט העינבל כדי שישמעו אנשי הבית	מותר רק כשאינו יכול לכנס לחצירו לישן בלא זה - ואפילו הכי לכתחילה יותר טוב למשוך החוט על ידי שינוי אם אפשר (באהל הואיל)	במקום הדחק נוכל לסמוך להקל משום כבוד שבת שהטעם שאסור להשמיע קול כשאינו דרך שיר הוא משום עובדא דהול או לסמוך על המתירין כשאינו דרך שיר - כמו שמותר לספק כלאחר יד (באהל הואיל)	אסור למשוך החוט העינבל בשבת כדי שישמעו אנשי הבית להחצר כדי שיפתחו לו - או להשמיע להמשרתת (מ"ב ה' באהל הואיל)	וכונתו גם כן לזה - דאפשר בלאו הכי ויש בזה זילותא דשבת (מ"ב באהל הואיל)
שהשמש יכה על הדלת לקרוא לבית הכנסת	מותר להכות ביד על הדלת ויש מקומות שהשמש לוקח כלי אחר להכות בשבת (רמ"א א' מ"ב ז')		אסור להכות על הדלת על ידי כלי המיוחד לכך אפילו שמכה לצורך מצוה (רמ"א א')	כיון דאפשר להכות בענין אחר (מ"ב ז')
שהשמש יכה על השלחן כדי להשקט העם לחזרת הש"ץ	מותר להשמש להכות ביד על השלחן - ומותר אפילו בכלי שמשמיע קול אם אינו מיוחד לכך כדי להשקט העם לחזרת הש"ץ (מ"ב ז')	- כיון שמכה בכלי שאינו מיוחד לכך (מ"ב ז')		
לתלות בשבת אותן הפרוכת שיש בהן פעמונים להשמיע קול כשפותחין הארון וכן לתלות הפעמונים על העצי חיים של ספר תורה להשמיע קול כשנושאין אותו לפתוח דלת כשיודע שיש בה עינבל (ואינו לדבר מצוה) ואינו מתכוון להשמיע קול	להשיך מותר אפילו הפעמונים עליו כדי שישמעו העם הקול ויקמו ולשע"א אין למחות בהגוהים להקל (מ"ב ו')	מטעם דקו"ל דלצורך מצוה מותר כמו שמותר לרקד בשמחת תורה לכבוד התורה וגם דאוירו הפותח הפרוכת אין מתכוון להשמיע הקול כלל (מ"ב ו')	לטי' אסור ולשע"א לכתחילה אין לעשות כן בשבת (מ"ב ו')	כיון דעיקר לקלא עברתה (מ"ב ו')
לומר לאינו יהודי לנגן בכלי שיר בחופות	יש מתירין לומר בשבת לאינו יהודי לנגן בכלי שיר בחופות בשבת (ש"ע ב')	דאיסור השמעת קול בכלי שיר מדרבנן גזירה שמה יתקן כלי שיר ואמירה לאינו יהודי ג"כ אסור מדרבנן והוי לה שבות דשבות במקום מצוה, דאין שמחת חתן וכלה אלא בכלי שיר (מ"ב ח')	יש מקומות שנוהגין להחמיר בזה אם לא שהכינום לזה מערב שבת או שבא בעצמו בשבת אבל אל יאמר לו כלום בשבת (מ"ב ח')	דס"ל כיון דהעינבל מיוחד להשמיע קול אין נפ"מ במה שהוא אינו מכוון לזה (מ"ב ו')
לומר לאינו יהודי לתקן הכלי שיר בשבת לנגן בחופות	יש מתירין לומר לאינו יהודי בשבת אפילו לתקן כלי שיר לנגן בחופות בשבת אפילו כשלמתקן הכלי שיר מלאכה דאורייתא (רמ"א ב')	דס"ל דשמחת חתן וכלה עדיף יותר משאר סתם דבר מצוה ועל כן מותר אמירה אפילו בתקון הכלי שיר שהוא מלאכה דאורייתא ולהגר"א משום דס"ל דמותר כל דבר מצוה על ידי אינו יהודי אפילו מלאכה דאורייתא (מ"ב ט')	לדעת הגר"א אסור לדיין לתקנו כשיש מלאכה דאורייתא וכן אסור המ"א (מ"ב ט' י"ב)	דאנן לא ס"ל דמלאכה דאורייתא מותר על ידי אינו יהודי משום צורך מצוה (מ"ב ט')
שונגן אינו יהודי בכלי שיר בשבת בשאר שמחה של מצוה	מותר לאינו יהודי לנגן אם באו מעצמו או שהכינו אותם מערב שבת - ונוהגין בענין זה להקל באמירה לאינו יהודי לנגן בשאר שמחה של מצוה (רמ"א ב' מ"ב י')	- כמו הדין בטפוח ורקוד דמדינא י"א דבזמנא הוי לן להתיר לנגן בכלי שיר דאנן אינם בקיאים בעשיית כלי שיר וליכא למגור שמה יתקן ולכן מותר על כל פנים האמירה לנגן (רמ"א ב' מ"ב י"ב)	אסור לומר לאינו יהודי שינגן וכן אסור הלבוש (רמ"א ב' מ"ב י"א)	

כל החיות שמונות
ואחד להניחם בל רשח
© מחנכת הספג

משנה ברורה מן סימן שלח סעיף ב עד סימן שלט סעיף ד

דפי סיכום

מחזור שנתיים

שנה ב'

ח' אייר

סימן של"ח

דיני דברים האטורים בשבת משום השמעת קול - חלק ב

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
לנגן במינים ועגב בשעת התפלה על ידי אינו יהודי			אסור לנגן בשבת במינים ועגב על ידי אינו יהודי בשעת התפלה ולהחתיס אסור אפילו בחול לנגן בבית הכנסת בשעת התפלה (מ"ב י"ז)	
לערוך ולהכין מערב שבת זוג המוקשקש לשעות העשוי על ידי משקלות להודיע השעות	זוג המוקשקש שעשוי להשמיע קול להודיע השעות מותר לערכו ולהכינו מערב שבת כדי שילך ויקשקש כל השבת (שו"ע ג')	דכיון דהכל יודעין שררכו להעריכו מאתמול לא חיישין שיחשדהו שהעריכו בשבת כשישמעו הקול בשבת (מ"ב י"ד)		
לערוך שען בשבת	לצורך חולה שאין בו סקנה מותר להעריכו בעודו הולך אם קשה למצא אינו יהודי לזה - ומותר על ידי אינו יהודי לחולה שאין בו סקנה אפילו כשנפסק השען מהלכו - ולשאר דבר מצדה מותר על ידי אינו יהודי בעוד שהשען הולך אפילו באותן שען שמשמיעין קול השעות, והשען שאינו משמיעין קול השעות אפשר דמותר לערוך על ידי אינו יהודי אפילו שלא לשם מצדה (מ"ב ט"ו שעה"צ י"ט)	אם עמד השען אסור אפילו בנענוע חוט הברול שמתנענע וכ"ש שאסור להכינו שילך השען, ואם השען בעודו הולך אסור למשוך המשקלות או החוט המושך הגלגלים שלא יפסקו הלכו - ולח"א אפשר שאסור אפילו לצורך חולה שאין בו סקנה (שעה"צ י"ז)		
לספוק כף אל כף או לטפח כפיו על ירכו או לרקד להמשמר פירותיו וזרעיו כדי שיבריחו חיה וזוף	המשמר פירותיו או זרעיו מותר לספוק כף אל כף כלאחר יד - ולהפסקים שס"ל דבזמן הזה ליכא רשות הרבים אפשר דמותר בכל זה (מ"ב י"ז)	דאין ליחוש שמה יטול צרור מאחר שיש לו היכר שאינו מספוק להדיא - דגזירה לגזירה הוא לגזור להשמיע קול בשביל יזרוק (מ"ב י"ז)	המשמר פירותיו או זרעיו אסור לספוק כף אל כף או לטפח כפיו על ירכו או לרקד להבריח ח"י או עוף (שו"ע ד')	
לשחוק באגוזים או תפחים וכדומה שמגלגלים אותן ומכין זו את זו בדרך שמשחקין הנעויות	מותר לשחוק בהם על גבי שלחן - או על גבי מחצלת או בגד או תבלא (רמ"א ה' מ"ב כ')	דליכא למגור משום גומות - ולא גזרינן אטו על גבי קרקע דגזירה לגזירה היא (רמ"א ה' מ"ב כ')	אסור לשחוק בהם על גבי קרקע - אפילו הקרקע מרצפת דלא שייך אשווי גומות (שו"ע ה' מ"ב כ')	
לשחוק בעצמות שקורין טשי"ך	מותר לשחוק בו דרך צחוק בעלמא אף על פי שמשמיעים קול - ונזהרים לעשותם מכסף מיהדים לשבת - ואפילו כדי להרויח אין למחות בנשים וקטנים (רמ"א ה' מ"ב כ"א)	הואיל ואינם מתכוונים לשיר - דאם לא כן מהזי כעובדא הדול - דמוטב שיהיו שוגגים ואל יהיו מזידין (רמ"א ה' מ"ב כ"א)	אסור לשחוק בהם כדי להרויח אפילו שחוק בתם ובחסר - וי"א דאסור לשחוק בהם בכלל אפילו בחול (רמ"א ה' מ"ב כ"א)	
לשאוב מים בגלגל	מותר לשאוב מים בגלגל אם לא היה שם גנה או חרבה או ברכה שאפשר לשרות בה פשתן - וי"א שמותר אם לא היה הגלגל גדול שמוציא מים הרבה בלא טורח וכן עיקר (שו"ע ו' מ"ב כ"ד)	דאז ליכא למוהש למידי - דאז ליכא למיחש למידי כיון דממלאים בהם רק מעט (שו"ע ו')	אסור לשאוב מים בגלגל אם היה שם גינה או חרבה או ברכה שאפשר לשרות בו פשתן - וי"א דאסור רק בגלגל גדול והם גלגלים הקבועים בהם דליים הרבה סביב (שו"ע ו')	
לשלשל פירות דרך ארובה שבג	לצורך שבת מותר לשלשל שלא יטנפו הפירות בגשמים (מ"ב כ"ה)	כיון דטורח לצורך שבת (מ"ב כ"ה)	אסור לשלשל פירות דרך ארובה שבג שלא לצורך שבת רק שלא יטנפו בגשמים (שו"ע ז' מ"ב כ"ה)	
לכסות פירות או לבנים מפני הדלף (גשמים)	מותר לכסות פירות מפני הדלף ואפילו לבנים שהם מקצים וסדירן לבינין (שו"ע ז' מ"ב כ"ז)		היש"ש מחמיר מאוד שלא לכסותם ולכו"ע אסור לטלטל המקצות ממקומם אף שאין לו במה לכסות (מ"ב כ"ז כ"ח)	
ליתן כלי תחת הדלף בשבת	אם המים שדלף ראוי לרחיצה או לשתות עכ"פ בהמה מותר ליתן כלי תחתיו לקבלו - ובשעת הדחק מותר גם ליתן כלי תחתיו אפילו אינו ראוי (שו"ע ח' מ"ב ל' באה"ל אסור)	דאז אין על מהטר היורד שם מקצה או נולד כיון שיכול לשתותו או לרחוץ ממנו - לטורח על הטור שמתיר (מ"ב ל' באה"ל אסור)	אם אין המים ראוי אפילו לשתות בהמה אסור ליתן כלי לקבלו אפילו אם יתרצה שישאר כך ולא יזיונו ממקומו (שו"ע ח' מ"ב ל')	
לטלטל כלי שתחת הדלף בשבת	מותר לטלטלו אף קודם שנתמלא, ושפכו ומחזירו אם הוא במקום שישבתו קבועה שם אפילו הדלף אינו ראוי אפילו לשתית בהמה (שו"ע ח' מ"ב ל"ב)	כיון דמאס עליו הו"ל כגוף של רעי שהתירו לטלטלו להוציאו לאשפה מפני כבודו (מ"ב ל"ג)		
ליטול בבוקר מי הנטילה תוך כלי	מותר ליטול בבוקר אף שהמים בוודאי אינם ראויים לרחיצה ולא לשתית בהמה (באה"ל אסור)	דסומכין על הטור דמתיר דלף שאינו ראוי וגם דלא מקרי אינם ראויים משום איסור רוח רעה ששורה עליהם ומקרי אינם ראויים רק כשמעורב בטיט או כשיש עליהם על כל פנים איסור מדרבנן כמו טבל (באה"ל אסור)		

האם דנין דיני תורות בשבת?

אין דנין דיני ממונות, ואפי' סדור הטענות לבד לפני הדיינים ג"כ אסור, אבל לקבול ולהציע דברים כגון על טענות בתולים מותר, ותיקן רגמ"ה שלא לבטל התפלה הקבועה בציבור לבית הכנסת בשבת, אם לא שביטל כבר ג"פ בחול ולא הועיל, או בשביל טענות הקהל. ואסור לתפוס ולהכניס לבית הסוהר מי שנתחייב איזה עונש, ואם יברח אין עלינו כלום, ואם רוצה לברוח כדי לעגן אשתו מותר לחבשו, וכן מותר לקבל עדות מאיש מסוכן וקרוב למות על אשה שמת בעלה היכא דחיישינן שלא ימצא אח"כ עדות אחרת.

שבוע זו סתם, וכולם אם נעשו שוגגין או מזידין או מוטעין מה שעשו עשוי.

האם מותר להקדיש ולהפריש תרו"מ בשבת?

אין מקדישים שום דבר לגבוה שיאמר הרי זו הקדש, ולפסוק צדקה לעניים מותר, וכן כשיאמר הרי עלי להקדש כך וכך ג"כ מותר, ולא מעריכין, ולא מחרימין, ולא מפרישין תרומות ומעשרות וחלה, ואם עבר והפריש במזיד לא יאכל בין לו בין לאחרים עד מו"ש, ואם היה בשוגג מותר אפילו לו מיד.

האם מותר לפדות הבן בשבת?

אין פודין הבן אפילו בכלי ששה ה' סלעים, ואין ליתן המעות לכהן בע"ש וכשיגיע היום ל"א בשבת שאז זמן פדיה יחול הפדיון שלא יוכל לברך, לכן ימתין עד אחר השבת, ואפילו אם כלו לו בע"ש כ"ט יום וי"ב שעות ותשצ"ג חלקים משעה אפ"ה לא יפדוהו ביום וי"ו.

האם מותר לכנוס אלמנה בשבת?

הכנוס את האלמנה לא יבא עליה ביאה ראשונה לא בשבת ולא בי"ט, ואף באלמנה לא בעינן ביאה ממש וסגי אם היתה יחוד הראוי לביאה לקנותה עי"ז קנין גמור, ולכן אם כנס אותה בע"ש והיתה טהורה והכניסה אחר החופה לחדר מבע"י ונתיחד עמה ולא היו שם בני אדם קנה אותה קנין גמור ומותר אח"כ לבוא עליה בשבת, אבל אם לא היתה טהורה מבע"י, או שלא נתיחד עמה בחדר מיוחד מבע"י, אסור לבוא עליה בשבת, ולכן יש לזהר מאד כשעושי חופת אלמנה בע"ש שיעשו את החופה מבע"י גדול כדי שיהיה ראוי ליחד עמה אחר החופה.

האם מותר לכנוס בתולה בשבת?

אפילו בבתולה יש לזהר לכתחלה שיתיחדו אחר החופה בע"ש מבע"י, ואך דבבתולה סגי אפילו ביחוד בעלמא מבע"י ולא בעינן דוקא יחוד הראוי לביאה, ואפילו אם היתה נדה או שבני אדם נכנסין ויוצאין שם באותו חדר הוי קנין גמור, ואין להחמיר בדיעבד, אך לכתחלה בודאי נכון להחמיר בזה אף לענין בתולה. וצריך ליחד להחתן אותה החדר והוי כהכניסה לביתו, ואף שהיא עדיין לא טבלה קונה אותה, ואח"כ כשטובלת מותר לו לבוא עליה ביאה ראשונה בשבת.

האם מותר לעשות נישואין או חופה בשבת?

אין מקדשין בשבת, ואפילו היו הקידושין מבעוד יום אסור להכניסה לחופה בשבת, ויש מתירין לקדש היכא דאין לו אשה ובנים, וה"ה ביש לו בנים ואין לו אשה, ואפשר דה"ה הכניסה לחופה שרי, וסומכין על זה בשעת הדחק, ואין להקל בכל זה רק אם לא קיים פו"ר עדיין ויש הפסד רב שכבר הכינו החתונה וגם ביוש לחתן וכלה אם לא יכנוס אז, וביש לו בנים ואין לו אשה אפשר דאין סומכין להקל בזה, ובבין השמשות בודאי אין להחמיר בדיעבד, אך לכתחלה יש לזהר מאד שלא לאחר כ"ב, ונכון מאד למי שהיכולת בידו שלא לעשות הנשואין כלל בע"ש ובפרט סמוך לחשכה. אם נתאחר החופה עד חשכה ובידי השושבינין נרות, יתן הנרות לא"י דכל שאפשר לסלק המוקצה מידו מחוייב לסלק.

האם מותר לחלוץ וליבם בשבת?

אין חולצין בשבת, ואפילו לקבוע מקום לחליצה אסור, ויכול לקבוע בליל מו"ש שתהיה החליצה ביום א', ואם יש צורך גדול יכול לקבוע אפילו בבין השמשות בע"ש על יום א' אם א"א בענין אחר, ולא מיבמין, ואפילו אם יקדש אותה בכסף ויחד אתה מבע"י לכ"ע לא מהני זה ביבמה להיות כאשתו דעיקר כניסת היבמה היא בביאה, ואין כונסין לחופה אפילו קידש אותה מבע"י.

האם מותר לגרש בשבת?

אין מגרשין אפילו בגט שנכתב קודם שבת, אלא אם כן הוא גט שכיב מרע דתקיף ליה עלמא, ובאופן דלית ביה פסול משום מוקדם כגון שכשנכתב הגט מע"ש לא נכתב בו זמן היום אלא כתוב בו

הגט
בעצמך... קידש אשה תחת החופה מבע"י ושקעה השמש האם מותר לעשות היחוד והביאה בשבת?

כל הזכויות שמורות
אסור לזייף או לשכח מן היתר
© מנהלת הסניף

Sponsored By:
DollarPhone

זכות הלימוד

דפי שינויים וטבלאות

משנה ברורה

מן סימן שלט סעיף ד
עד סימן שלט סעיף ו

ט' אייר

#1

מחזור שינתיים

חלק ב'

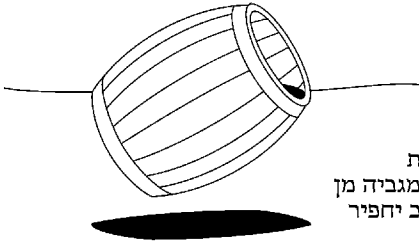
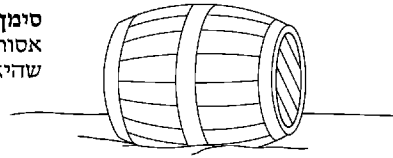
1800 466-7593

www.Hilchusadyoma.org

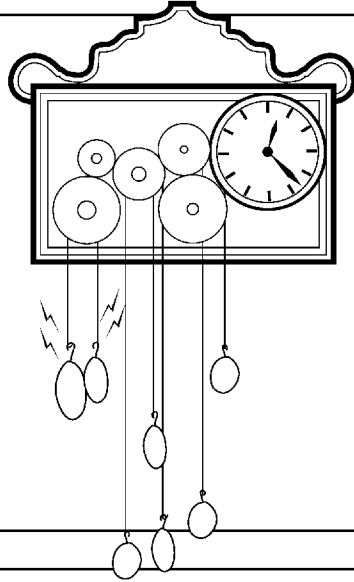
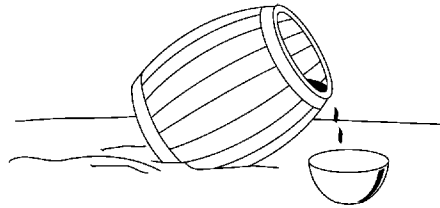
כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגות המפעל

סימן שלי"ח - שו"ע סעיף ד'
אסור לצוד חבית על הארץ דכיון
שהיא כבדה יבוא להשוות גומות ודאי

מ"ב ס"ק יט
וכן לא יכריע החבית
וישופך ממנה אלא מגביה מן
הארץ ושופך שאל"כ יחפיר
מן הארץ בודאי.

שו"ע סעיף ג
זוג המקשקש לשעות,
עשוי ע"י משקלות,
מותר לערכו ולהכינו מבעוד
יום כדי שילך ויקשקש כל השבת

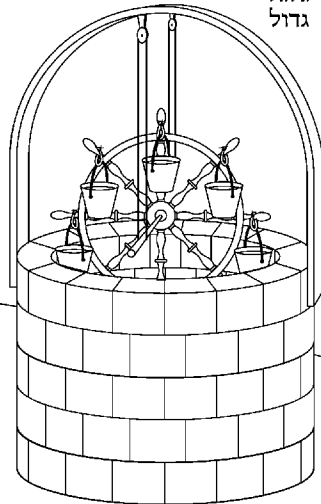
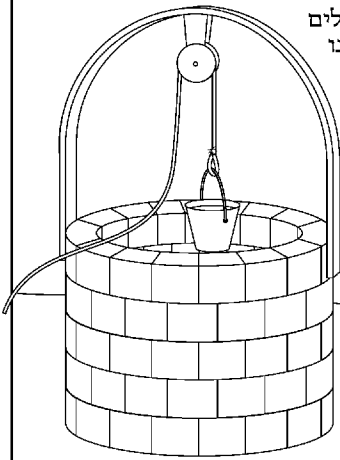
מ"ב ס"ק יג
ר"ל מורה השעות [שקורין זייגער]
שעשוי להשמיע קול להודיע השעות

מ"ב ס"ק טו
אבל בשבת לא מיבעיא דאם עמד דאסור להכינו
שילך ואפילו רק בנענוע חוט הברזל שמתנענע
אלא אפילו בעודו הולך אסור ג"כ למושך המשקלות ...
שלא יפסוק הליכו

סימן שלי"ח - שו"ע סעיף ו
אסור לשאוב מים בגלגל

גלגלים
שלנו

גלגל
גדול

שו"ע סעיף ו
יש אומרים שלא אסרו אלא
בגלגל גדול שמוציא מים הרבה
ביחד בלא טורח, והם גלגלים
הקבועים בהם דליים הרבה
סביב, אבל גלגלים שלנו שאין
ממלאים בהם אלא מעט.

דפי שיעורים וטבלאות

משנה ברורה

מן סימן שלט סעיף ד

עד סימן שלט סעיף ו

ט' אייר

#2

מחזור שינתיים

חלק ב'

1800 466-7593

www.Hilchusadyoma.org

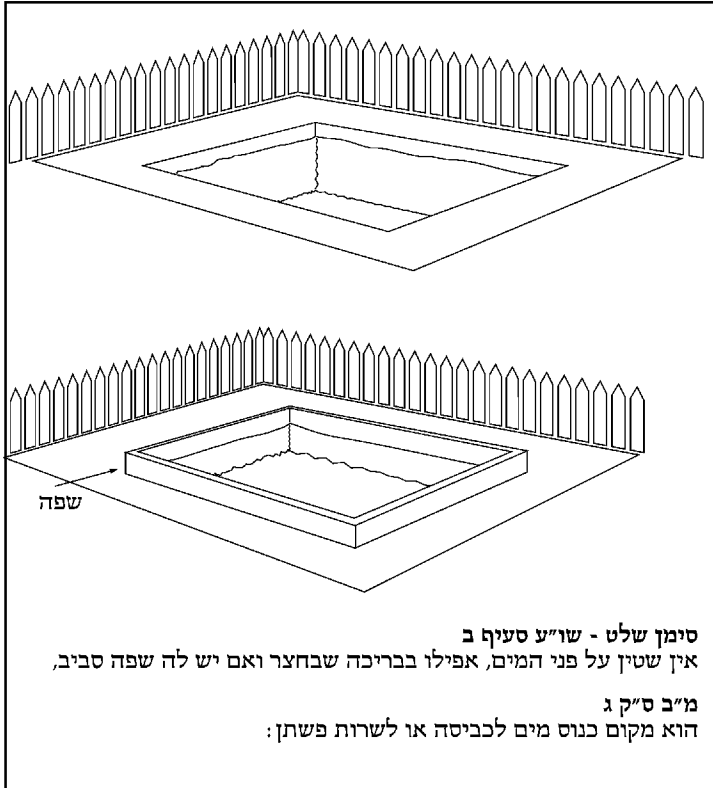
כל הזכויות שמורות

ואסור לעתיקים בלי רשות

© מהדורת המפעל

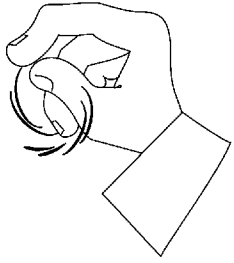
הלכתא דיומא

סימן שלט - שו"ע סעיף ב
איך שטיין על פני המים, אפילו בבריכה שבחצר ואם יש לה שפה סביב,

מ"ב ס"ק ג

הוא מקום כנוס מים לכביסה או לשרות פשתן:

שו"ע סעיף ג
ואפי' להכות באצבע...
אחת כנגד אחת כדרך המשוררים,

מ"ב ס"ק ט
כגון אלו שמכין באמה על האגודל

שו"ע סעיף ג
ולספק כלאחר מותר.

כל הזכויות שמורות
מאגוז להנדסה בלוי ושות'
ממוחללת הספסל

משנה ברורה מן סימן שלט סעיף ד עד סימן שלט סעיף ו

דפי סיכום

מחזור שנתיים

שנה ב'

ט' אייר

סימן של"ט

כמה דינים פרטיים הנוהגים בשבת – חלק א'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
לרכוב ולרד מעל גבי בהמה	אפילו עלה על הבהמה במזיד ירד (ס' שיה שריע י"ח)	משום צער בעל החיים (ס' שיה שריע י"ח)	אסור לרכוב על גבי בהמה בשבת (שריע א')	גזירה שמה יחתוך ומורה מן המחבר כדי להנמיכה דאו חייב משום תולש דהוא תולדה דקוצר (ס' שיה מ"ב ס"א)
לשוט על פני המים בידיו ורגליו כשגם רגליו עקב מן קרקע המים	מותר לשוט על פני המים בבריכה שיש לה שפה סביב (שריע ב')	דכיון דאפילו נעקרו המים השפה מחזרת אותם למקומם הו"ל ככלי וליכא למיגור בה שמה יעשה חבית של שטיין (שריע ב')	אסור לשוט על פני המים אפילו בבריכה שבה צד – וכל שכן בנהר – או כשהבריכה ברשות הרבים אסור אפילו יש לה שפה (שריע ב' מ"ב ד')	שמה יעשה חבית של שטיין והוא כלי של גומא שאורגין אותו ועושין כמין חביות אריכה ללמוד בו לשוט על המים – והטעם דהבריכה אסור הוא משום שדומה לנהר – דאו אסור שמה יתנו מים ברגליו חוץ לארבע אמות (מ"ב ב' ד' ה')
לטפח דהיינו להכות כף אל כף או לספק דהיינו להכות כף על ירך	אין מוחזן האידנא על המספק – וי"א דבזמן הזה מותר ואפשר משום הכי נוהגים להקל – ומותר לספק בלאחר יד (רמ"א ג')	דמוטב שיהיו שוגגין ולא יהיו מזידין – כיון דאין אנו בקיאין בעשית כלי שיר ליכא למגור שמה יתקן דמלתא דלא שכיח הוא (רמ"א ג')	אין מטפחין או לספק בין באבלו ובחמתו לעורר הצער ובין מחמת שמחה – ואפילו לפי המנהג להקל אין כדאי להניח המנהג שלא במקום מצוה (שריע ג' מ"ב ד' י')	גזירה שמה יתקן כלי שיר לעורר האבל או השמחה – דיי"א דרך במקום מצוה יש לסמוך מרינא על המנהג (מ"ב ז')
לרקד	ביום שמחת תורה מותר לרקד בשעה שאומרים קלוסים לתורה משום כבוד התורה – והאידנא אין מוחזין להמרקד – וי"א דבזמן הזה מותר ואפשר משום הכי נוהגים להקל (רמ"א ג' מ"ב ח')	כיון דלית בזה אלא שבות מותר משום כבוד התורה – דמוטב שיהיו שוגגין – דאין אנו בקיעין בעשית כלי שיר וליכא למגור שמה יתקן כלי שיר (רמ"א ג' מ"ב ח')	אסור לרקד אפילו בשמחה של מצוה כגון נשואין (שריע ג' מ"ב ח')	גזירה שמה יתקן כלי שיר (שריע ג')
להכות באצבע על הקרקע או על הלוח או אחת כנגד אחת	מותר להכות פעם אחת – ולמ"א מותר אם עושה בחזקה כדי להקצין חבירו משנתו (מ"ב ט')	דלאו דרך המשוררים – דאו לאו דרך שיר (מ"ב ט')	אסור אם עושה בנעימה בתנועות ערבות כדרך המשוררים – וי"א שאסור אפילו להכות בחזקה כדי להקצין חבירו (מ"ב ט')	גזירה שמה יתקן כלי שיר – לפי הגרסא על הלוח אחת כנגד אחת דכן דרך המשוררים אפילו לאו דרך שיר (שריע ג' באהל א')
לקשקש באגוז לתינוק או לשחק בו בוג כדי שישחקו	מותר לקבל עדות מאיש מסוכן וקרוב למות, על אשה שמת בעלה, היכא דהיישגין שלא ימצא אחר כך עדות אחרת (מ"ב י"ד)	מותר לקבל עדות דברים לפני שלשה כגון על טענת בתולים (מ"ב י"א אבן האור ס' ס"ד)	אסור לפי מה שנוהגים להקל בטפיח ורקוד – ואפילו בלאחר יד אסור, ולקשקש בזמן אסור אפילו לכבוד התורה (מ"ב ח' ב' באהל ולספק – להקל)	- כיון דיותר דרך שיר אסור אף יעשה בלאחר יד (באהל ולספק)
לדין	מותר לקבל עדות מאיש מסוכן וקרוב למות, על אשה שמת בעלה, היכא דהיישגין שלא ימצא אחר כך עדות אחרת (מ"ב י"ד)	מותר לקבל עדות דברים לפני שלשה כגון על טענת בתולים (מ"ב י"א אבן האור ס' ס"ד)	אסור לדין אפילו דיני ממונית (שריע ב' מ"ב י"א)	שמה יבוא לדידי כתיבה (מ"ב י"א)
לסדר או להציע הטענות	מותר לקבל ולהציע דברים לפני שלשה כגון על טענת בתולים (מ"ב י"א אבן האור ס' ס"ד)	מותר לקבל ולהציע דברים לפני שלשה כגון על טענת בתולים (מ"ב י"א אבן האור ס' ס"ד)	אסור לסדר הטענות לפני הדיינים (אפילו בזמן שהיה להם רשות לדין) (מ"ב י"א)	שמה יכתבו הדיינים דבר טענותיהם (מ"ב י"א)
לבטל התמיד היינו התפלה הקבועה בצובר לבית הכנסת משום דבעי ג' דיינים שיטעון לפניהם וידונו אותו	אם אחר רוצה לברוח כדי לעגן אשתו מותר לחבוש (מ"ב י"ד)	דאינו בכלל דאם יברח אין עלינו כלום (מ"ב י"ד)	אסור לבטל התמיד בשבת קודם שביטל שלש פעמים בחול ולא הועיל (מ"ב י"א)	כך תיקן רבינו גרשום מאור הגולה (מ"ב י"א)
להפס ולחבוש איזה אדם כדי שלא יברח	אם אחר רוצה לברוח כדי לעגן אשתו מותר לחבוש (מ"ב י"ד)	דאינו בכלל דאם יברח אין עלינו כלום (מ"ב י"ד)	אסור להפס ולהכניס לבית הסוהר מי שנתחייב איזה עונש כדי שלא יברח דאם יברח אין עלינו כלום (רמ"א ד')	דהוי בכלל דין שאסור גזירה שמה יכתוב ואיתא בירושלמי על מה דתיוב לא תבערו אש בכל משבותיכם מכאן לבתי דינים שלא יהיו דנין בשבת ואיתא בספר החינוך שרצה הקב"ה לכבד יום זה שימצאו בו הכל מנוחה גם החוטאים החייבים (מ"ב י"ג)
שהבית דין ילקח	יש מתירין לקדש אם אין לו בנים – או אפילו יש לו בנים ואין לו אשה – ואינו אסור משום קונו קנין בשבת – ולרמ"א בשעת הדחק סומכין על המתירין כשיש ביוש לכלה ולחתן אם לא יכנס או (רמ"א ד' מ"ב ט"ו)	דלא נזיר על שבות בין השמשות לצורך מצוה לכריע (מ"ב י"ט)	אסור להלקות מי שמוחתיב מלקות (רמ"א ד')	דהוי בכלל דין וגם יכול לבוא לדידי חבורה בשבת (רמ"א ד' מ"ב י"ב)
לקדש אשה בשבת	יש מתירין לקדש אם אין לו בנים – או אפילו יש לו בנים ואין לו אשה – ואינו אסור משום קונו קנין בשבת – ולרמ"א בשעת הדחק סומכין על המתירין כשיש ביוש לכלה ולחתן אם לא יכנס או (רמ"א ד' מ"ב ט"ו)	דלא נזיר על שבות בין השמשות לצורך מצוה לכריע (מ"ב י"ט)	להמחבר אסור לקדש אשה בשבת – ולרמ"א לכתחילה צריך לזהר שלא יבוא לדידי זה שיצטרך לקדש בשבת – ולח"א אסור אם אין לו השלשה פרטים והיינו לא קיים פריה ורביה ויש הפסד רב וגם ביוש לחתן ולכלה (שריע ד' מ"ב כ"ב)	דחופה קונה לכמה דברים לירשה ולמציאתה ולמעשה ידיה - - דס"ל דאין סומכין על ר"ת להתיר אפילו יש לו בנים אם אין לו אשה (מ"ב ט"ו כ"ב)
לקדש ולכנס לחופה בין השמשות	בין השמשות אין להחמיר בדיעבד כשאין לו אשה או כשאין לו בנים (מ"ב י"ט)	דלא נזיר על שבות בין השמשות לצורך מצוה לכריע (מ"ב י"ט)	לכתחילה יש לזהר מאד שלא לאחר כל כך (מ"ב י"ט)	כי כמה עבירות דאין על ידי זה טלטול מקצה של הנירות וגם כמה אנשים הולכות לחופה מאחרות ומן הדלקת הנרות עי"ז ומדליקות בין השמשות שאו יותר טוב שלא להדליק כלל (מ"ב י"ט)
לקדש ולכנס לחופה ערב שבת	ערב שבת מותר לקדש ולהכנס לחופה (מ"ב י"ט)	שאין הגזירה של שמה יכתוב ומותר לקנות קנין (מ"ב י"ט)	נכון מאוד למי שהיכולת בידו שלא לעשות הנשואין כלל בערב שבת ובפרט סמוך לחשכה (מ"ב י"ט)	כי אף אם הנשואין יהיה בזמנם על כל פנים מסתעף מזה עוד כמה קלקולים (מ"ב י"ט)
אם נתאחר החופה עד חשכה והנרות בידו השושבינן	משמע אם אין לו אינו יהודי ליתן מותר להוליד הנרות (מ"ב י"ט)	דקיימא לן דמקצה כל זמן שהוא בידו מליכוי למקום שירצה (וליתר ביאור ע' לעי' ס' ש"ח מ"ב י"ג) (מ"ב י"ט)	אם יכול יתן הנרות לאינו יהודי (מ"ב י"ט)	דכל שאפשר לסלק המקצה מידו מחויב לסלקו (מ"ב י"ט)
לחלוץ או לקבוע מקום לחליצה	יכול לקבוע בליל מוצאי שבת שתהיה החליצה ביום ראשון ואם יש צורך גדול יכול לקבוע אפילו בבין השמשות בערב שבת על יום ראשון אם אי אפשר בענין אחר (מ"ב כ')	אסור לחלוץ בשבת – ואסור אפילו לקבוע מקום לחליצה בשבת (שריע ד' מ"ב כ')	אסור לחלוץ בשבת – ואסור אפילו לקבוע מקום לחליצה בשבת (שריע ד' מ"ב כ')	שמה יכתוב שטר חליצה לחופה – שלא יהא נראה כאילו דנין בשבת (שריע ד' מ"ב כ')

על שפתיו ולא פירשו רובן אפשר דחייב חטאת התולש אותן אפילו בידו דרך לתלוש אותן שם ביד ולא בכלל, ולפי"ו אפילו כשפירשו רובן אסור.

נטף שעוה וכדומה על כתב האם מותר למחקו?

המחוק דיו שעל הקלף או שעוה שעל הפנקס, אם יש במקומו כדי לכתוב ב' אותיות, וכ"כ אם הוא מחוק ב' אותיות שנכתבו שלא כהוגן ע"מ לכתוב ב' אותיות אחרות במקומן, חייב, והוא שכוונתו בעת המחיקה שיהא ראוי אימת שירצה לכתוב ב' אותיות, ולא בעינין שיתכוין לכתוב בשבת, וכן בסותר ע"מ לבנות וקורע ע"מ לתפור, וה"ה בכל מקלקל על מנת לתקן. ועל פחות מב' אותיות פטור אבל אסור. ואפילו על עצים יש כתיבה ומחיקה. אם הגיה אות אחת להשלים הספר חייב, וה"ה אם מחק את מקלקל כדי לכתוב אחרת במקומה ובה יושלם הספר חייב משום מחוק, ואפילו אם הגיה את אחת באמצע הספר חייב משום כותב, וממילא ה"ה כשמוחק באופן זה כדי לכתוב אחרת במקומה כתיקונה חייב משום מחוק, והא דבעינין שיהיה במקום מחוקת הדיו כדי לכתוב ב' אותיות דוקא, הוא כשהדיו נפל שלא במקום האותיות, ולפיכך בעינין שיהיה המקום ראוי לכתוב עליו שתי אותיות, אבל אם נפל דיו על איזה אות ונתקלקל ומחק כדי לכתוב אחרת במקומה כתיקונה חייב משום מחוק באות זה לבד. ואם בהמחיקה לבד היה שום תיקון, כגון שהיה כתוב שם איזה ענין שהיה הוא חייב להברור או חברו לו וכ"ה"ג וצ"ע עתה למחקו חייב משום המחיקה לבד אע"פ שלא היה ע"מ לכתוב.

הסרת דיו ודבק מהקלף האם הוי בכלל מחוק?

יש לזהר כשנופל דיו על האותיות או שנטף שעוה או חלב שלא למחוק הטשטוש, ואפילו אם היה הטשטוש על אות אחד יש לזהר, ואף דהוא עדיין לח שייך ג"כ גביה מחיקה. ולהשבות יעקב הסרת שעוה מהקלף אינו בכלל מחוק כ"א בכלל ממחק כשמתירו בידו או בצפרניו על הקלף, ובפמ"ג כ' דלגורו שעוה משני אותיות ע"י ע"ג צ"ע, ואת אחד התיר לגורו ע"י ע"ג. וה"ה כשנדבקו בשעוה הדפין להדדי במקום האותיות יש לזהר שלא לפרקן מו לז. וכ"ז לענין שעוה, אבל לענין דיו שנתדבק על איזה אות לברוע יש בזה משום מחוק, ודבק דיו כמו דיו ולכן כשנדבקו הדפין להדדי בדבק במקום האותיות יש בזה אסור דאורייתא שלא לפרקן מהדדי לברוע.

נפל דיו על הספר באמצע הקריאה מה יעשה?

אם נמצא כן באמצע הקריאה אף דאסור לסלק השעוה והחלב מ"מ אין להוציא אחרת עבור זה, ויקרא אותו התיבה בע"פ, וי"א דאם נמצא כן בין גברא לגברא יש להוציא אחרת אם אין האותיות נכרין. נפל דיו או שאר דבר לח על ספר אל ילחכנו בלשונו ואל ירחצנו במים מפני שמוחק. אסור ליתן שעוה על הספר לסימון במקום שרוצה לעיין בה למחר מפני חשש מירוח.

האם מותר לשבר עוגה אם נשבר אותיות עי"ז?

אסור לשבר עוגה שכתב עליה כמין אותיות, ויש מחמירין אפילו בעצורים אע"פ שאינו מכויין רק לאכילה, ומותר ליתנו לתניוק, ודוקא כשכותבין על העוגות אותיות מדבר אחר, אבל כשהכתיבה היא מהעוגה עצמה בדפוס או בידים, או אם כתב האותיות בדבש המעורב במים או שאר מי פירות שרי. ויש מקילין בדין זה, ויש לסמוך עליו כשאינו שובר במקום האותיות בידו רק בפיו דרך אכילה.

האם מותר לפתוח ספר אם נשבר אותיות עי"ז?

ספר שכתוב עליו בראשי חודי דפיו אותיות או תיבות יש אוסרין לפתחו ולנעלו בשבת, דע"י הפתיחה שובר האותיות והוי כמחוק וכן כשנועלו הוי ככותב, והרבה מקילים, ומ"מ נכון להחמיר כשיש לו ספר אחר, ולכתחלה בודאי טוב יותר לצאת ידי הכל שלא לעשות אותיות על חודי הדפין.

האם מותר ליכנס בספינה בשבת?

ספינה אם היא יושבת בקרקע הים ואינה שטה כלל מותר ליכנס בה, אבל אם שטה אסור ליכנס בספינה וכן במעבר, ואם היא קשורה כמנהג הספינות העומדות בנמל אע"פ שהיא שטה על פני המים מותר ליכנס בה, וצריך שיהא קשר קשור בראשו האחד בספינה ובשני ביבשה, ואסור להערים ליכנס לישן בתוכה ויודע שהא"י יוליכנה מעבר השני בשבת ואפילו לתוך התחום, ואפילו לת"ח, ובזמנינו אין לנו ת"ח לענין זה, ואם נכנס בה מע"ש וקנה שם שביתה שרי ואפילו אם יוליכנה חוץ לתחום, ומ"מ אסור לצאת מספינה לספינה. אחד היה לו חוב גדול אצל עו"ג ונודע שהוא חולה, אסור לו להשכיר ספינה קטנה ללכת אצלו ואפילו בתוך התחום, וי"א דאפילו ברי הויקא אסור, וי"א דבברי הויקא יש להתיר, וכן אם צריך לעבור במעבר למצוה עוברת וא"א בעינין אחר, אך כשהוא חוץ לתחום אין להקל כלל בחוב.

האם מותר ליטול השערות וצפרנים בשבת?

אסור ליטול שערו או צפרניו בין ביד בין בשניו בין בכלל, בין לעצמו בין לאחרים, ולענין חיובא יש חילוק ביניהן דביד פטור בכל גונוי ובכלל חייב בכל גונוי, וחייב על שתי שערות, ושער אחד אסור מה"ת כמו כל חצי שיעור, וכן הדיון בכל מלאכות שבת לא בעינין בהו שיעור לענין איסור אלא לענין חיוב חטאת. ובנטילת צפרנים אפילו על צפורן אחד חייב. וכיון שהוא נוטל הצפרנים או השער להתיפות את עצמו מקרי זה מלאכה הצריכה גופה. ואשה ששכחה ליטול הצפרנים מע"ש ואירע טבילתה לביל שבת תאמר לעו"ג ליטול ביד, ואם א"א ביד מותר על ידו אפילו בכלל, ואם אין עו"ג יש לסמוך בשעת הדחק על הנקור שתנקר תחת הצפורן, ובלבד שתעיין היטב שלא יהיה בו שום טינוף, ובצפרני רגלים אפילו אם יש א"י טוב יותר על ידי נקור. ובמלקט לבנות מתוך שחורות או שחורות מתוך לבנות אפי' באחת חייב, ובה אפילו ביד חייב, ודבר זה אפי' בחול אסור משום לא ילבש גבר שמלת אשה. וי"א דדוקא אם היה רק שער אחת שבה טועיל לקטו להתיפות ע"כ כשיבא מלאכה, משא"כ כשנשא עור הרבה, וי"א דאפילו בשער אחד לבן לבד ג"כ אסור.

על מה חייב משום גזוז או משום תולש?

הגזוז צמר או שער בין מן הבהמה בין מן החיה חייב, והשיעור לחיוב הוא להרמב"ם כדי לטוות ממנו חוט שארכו קרוב לארבעה טפחים ולרש"י מחצית מזה. החיוב של גזיזה הוא בין כשגזוז מן החי בין כשגזוז מן המת אפילו מן השלח שלהן, ודוקא גזוז חיובו בכל גונוי אבל תולש מן החי פטור, אבל התולש ביד מן המתה דרך לתלוש כמו לגזוז וחייב, וע"כ המלוכשיין בעורות של בהמה וחיה צריכין לזהר שלא יתלשו מן השער שלהן בשבת, ובס"ח אסור ליקח הכנים מן העורות, וכ"ז בבהמה וחיה, אבל בעופות התולש כנף מן העוף בין מחיים בין לאחר מיתה חייב. הטוה צמר מן החי פטור בין מן הטויה בין מן הגזיזה שאין דרך טויה וגזיזה בכך, ואף מן הנפין. ולהרמב"ם פטור אף כשטה בכלל, ולהרא"ש דוקא כשטה ביד.

מהו לחתוך יבלת בשבת?

אסור לחתוך יבלת מגופו בין ביד בין בשניו בין בכלל, בין לו בין לאחר, ואפילו היא יבשה דעומדת להתפרך לבסוף מעצמה, וכ"ז לענין איסורא, אבל לענין חיובא אינו חייב אא"כ נוטלה כשהיא לחה ובכלל. וה"ה דאסור לתלוש שאר ציצין של עור שפירשו קצת מעל גבי ידו או ממקומות אחרים, ודוקא כשעושה בכלי דהו דרך הגזיזה, וביד פטור אבל אסור, ובדבר דאורחיה לתלוש ביד חייב על התלישה משום גזוז, ולכן כשיש איזה ציצין מדולדלין

הגוה בספרים שלנו שהרבה מהם נצבעים בחודי הדפים בגונים הרבה האם יש חשש לפותחן בשבת? בעצמך...

Sponsored By: DollarPhone

זכות הלימוד

כל הוציאת שמורות
אסור להעתיק מן ידו
© מנהלת המוסד

כל החיות שמורות
ואסור להניחם בלי רשות
© מנהלת הספגל

משנה ברורה מן סימן שלט סעיף ו עד סימן שמ סעיף ד

דפי סיכום

מחזור שנתיים

שנה ב'

י' אייר

סימן של"ט

כמה דינים פרטיים הנוהגים בשבת – חלק ב'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
ליבם בשבת			אסור ליבם בשבת (ש"ע ד')	
לקדש לגבוה	מותר בלשון הרי עלי (מ"ב כ"ג)	דכיון דאינו מיוחד חפץ לא שייך שמרציא החפץ מרשותו על ידי אמירתו (מ"ב כ"ג)	אסור לקדש שום דבר לגבוה דהיינו לומר הרי זו הקדש (מ"ב כ"ג)	
להעריך	אם עבר והחרם בין בשוגג בין במיזיד בין במטעין מה שעשו עשוי (ש"ע ד')		אסור לומר ערכי עלי או ערך פלוני עלי דהיינו שנתן להקדש כפי שווי (ש"ע ד' מ"ב כ"ד)	דהוי כמקח וממכר (מ"ב כ"ד)
להחרם לגבוה	אם עבר וערך בין בשוגג בין במיזיד בין במטעין מה שעשו עשוי (ש"ע ד')		אסור להחרם בהמה או שום דבר לגבוה דהיינו שיאמר הרי דבר זה חרם (מ"ב כ"ה)	דהוי כמקח וממכר (מ"ב כ"ה)
לפסוק צדקה לעניים או לבית הכנסת בשבת	מותר לפסוק צדקה לעניים או לבית הכנסת ונוהגים לפסוק אפילו איזה חפץ – ולפסוק מעות לצדקה או כשאינו מיוחד חפץ מותר אפילו לבתחילה (מ"ב כ"ג ס' ש"ו מ"ב כ"ז)	דהקדשות דידן אין שם הקדש עליהם אלא חולין הן – ובמעות לא שייך כמקח וממכר דהיינו לומר שמרציא החפץ מרשותו לרשות הקדש כיון דאינו מיוחד איזה חפץ (ס' ש"ו מ"ב כ"ז)	לבתחילה נכון לזהר כשמקדיש איזה חפץ ידוע בשבת לבית הכנסת שיקדישו מערב שבת אפילו בינו לבין עצמו (ס' ש"ו מ"ב כ"ז)	דאז בוודאי אינו דומה למקח וממכר דאפילו מביאו בשבת לבית הכנסת אינו אלא מפרסם ההקדש שהקדש מערב שבת (ס' ש"ו מ"ב כ"ז)
להפריש תרומות ומעשרות או חלה בשבת	אם הפריש בשוגג מותר אפילו לו מיד – ואם הפריש במיזיד מה שעשו עשוי רק דאסור בו ביום (מ"ב כ"ה ל')	דלא קנסו בשוגג –	אסור להפריש תרומות ומעשרות או חלה – ואם עבר והפריש במיזיד אסור בין לו בין לאחרים עד מוצאי שבת (ש"ע ד' מ"ב כ"ה כ"ז)	שהוא דומה כמקדיש אותן פירות שהפריש, ועוד שהיו כמתקן דבר שאינו מתקן – מטעם קנס (מ"ב כ"ה)
לפדות הבן כשחל היום שלושים בשבת	ימתין לפדותו עד אחר השבת אפילו כלו לו בערב שבת כיט יום וי"ב שעות ותשצ"ג חלקים שהוא החשבון של כל חודש אם יתחלק השנה לייב חלקים בשעה (מ"ב כ"ז)	לפי שהחודש שבתורה הוא שלושים יום שלמים לכן צריך שיגיע ליום שלושים ואחר בשעת הפדיון וכיון שיום שלושים ואחר הוא בשבת יתה ער אחר השבת (מ"ב כ"ז)	אסור לפדות הבן אפילו בכדי ששהה המשה סלעים – ואין לומר שיתן המעות לכהן בערב שבת וכשיגיע היום שלושים ואחר בשבת שאז הל זמן פדיה יהול הפדיון (ש"ע ד' מ"ב כ"ז)	שרדמה למקח וממכר – לפי שאז לא יוכל לברך שביון שעדיין לא חלה מצוה עליו אך יאמר וצונו ובשבת נמי לא יוכל לברך כיון שאז אינו עושה כלום (מ"ב כ"ז)
לגרש אשתו בשבת	שכיב מרע דתיקף לה עלמא ורוצה לגרש אשתו כדי שלא תזקק ליבום מותר לגרש בנט דלית בה פסול משום מקרי כגון כשנכתב הגט מערב שבת לא נכתב בו זמן היום – אלא כתב בשבוע וזו סתם (ש"ע ד' מ"ב כ"ט)	דהתיורו לו לגרש בשבת כדי שלא תטרף דעתו עליו אם לא יעשו רצונו – דכשר בכי דאי גוונא (מ"ב כ"ט)	אסור לגרש בשבת אפילו בגט שנכתב קודם שבת (ש"ע ד' מ"ב כ"ה)	שמה יבוא לכתיבה (מ"ב כ"ה)
הכנס את האלמנה או גרושה מערב שבת	אם כנס אותה בערב שבת והיתה טהורה והכניסה אחר החופה לחצר מבעוד יום ויחד עמה ולא היו שם בני אדם מותר לבוא עליה בשבת – ע"כ יש לזהר שיעשו את החופה מבעוד יום גדול (מ"ב ל')	דאז היתה היחוד ראוי לביאה וקנה אותה קנין גמור להוי כנשואה לכל דבר – כדי שהיה ראוי ליחד עמה אחר החופה (מ"ב ל"ב)	אסור לבוא עליה ביאה ראשונה בשבת או ביו"ט אם לא נתיחד עמה בחדר מיוחד מבעוד יום – או אפילו אם נתיחד עמה אם לא היתה טהורה מבעוד יום אסור לבא עליה (ש"ע ה' מ"ב ל"ב)	דבאלמנה או בגרושה כיון שהיא בעולה, עיקר הקנין לירשתה ולמעשה ידיה היא הביאה ולא החופה ונמצא כקונה קנין בשבת – דלא קנה ביוחד כיון דלא היתה ראוי לביאה (מ"ב ל"ה)
הכנס בתולה בערב שבת	יש לזהר לבתחילה שיתחדו אחר החופה מבערב שבת מבעוד יום – אבל סגי ביהודי בעלמא אפילו אינו ראוי לביאה כדי לקנותה לירשתה ולמעשה ידיה (מ"ב ל"ב)	דיש אומרים רחופה שלנו מה שמעמידן אותן תחת הכלונסאות לא מקרי עדיין חפה והיא כמקודשת בעלמא – דלקנות בתולה לכל דבר על ידי יחוד לא צריך יחוד הראוי לביאה (מ"ב ל"ב)	אפילו בחופת בתולה יש לזהר לבתחילה כשעושין החפה ערב שבת שיעשו החפה מבעוד יום גדול (מ"ב ל"ב)	דאפילו בחתולה יש לזהר לבתחילה שיתחדו אחר החופה מבעוד יום ערב שבת כדי שיהיה מותר לבוא עליה ביאה ראשונה בשבת ולא יהי קונה קנין בשבת ש"י"א החופה תחת הכלונסאות לא מקרי עדיין חופה והיא רק מקודשת בעלמא (מ"ב ל"ב)
להשיט במים דבר להוליכו מאצלו או להביאו אצלו וכן להפציל הקטמים של פני המים כדי לנקות המים שיהיו יפים	בבלי או בבריכה שיש לה שפה מותר (מ"ב ל"ד)	שלא גזרי משום לשוט כיון שאינו דומה לנהר (מ"ב ל"ד)	במהר אסור (ש"ע ו' מ"ב ל"ד)	דהוי בכלל הגזירה שלא לשוט בשבת (מ"ב ל"ג)
להכנס בשבת בספינה שאינו קשור להיבשה	אם הספינה יושבת בקרקע הים ואינה שטה כלל מותר לכנס בה (ש"ע ז')		אם הספינה שטה אסור לכנס בספינה – וכן הדין במעבר שקורין פראים (ש"ע ו' מ"ב ל"ה)	- דנראה כשט בעצמו (מ"ב ל"ה)
להכנס בשבת בספינה שקשור להיבשה	אם הספינה קשורה כמנהג הספינות העומדות בנמל מותר לכנס בה אף על פי שיהא שטה על פני המים (ש"ע ז')			
להכנס בספינה כשירדע שאינו יהודי ווליכו בשבת	אם נכנס בספינה מערב שבת וקנה שם שבתה מותר אפילו ויליכנה האיני יהודי חוץ לתחום (מ"ב ל"ו)	דתו הוי בביתו ואינו נראה אחר כך כשט (מ"ב ל"ו)	אסור אפילו להערים לכנס לישן בספינה כשירדע שהאיני יהודי ויליכנה מערב השני בשבת אפילו לתוך התחום (מ"ב ל"ו)	
היושב בספינה שהולך אינו יהודי בשבת לחוץ לתחום	בספינה ראשונה ששבת בה מותר להלך את כלה (מ"ב ל"ו)	כיון ששבת באיור מחיצותיה מבעוד יום (מ"ב ל"ו)	אסור לצאת מספינה לטפיה (מ"ב ל"ו)	דרק בספינה ראשונה מהלך את כלה (מ"ב ל"ו)
אם היה לו חוב גדול אצל עובר גלולים ונודע לו שהוא חולה להשכיר ספינה קטנה ללכת אצלו או לדבר מצוה	לח"א אפשר שיש לסמוך ולהתיר ללכת במעבר אם ברי הויקא אם לא יעבור בשבת או למצוה עוברת וא"א בענין אחר (מ"ב ל"ו)		אסור להשכיר ספינה קטנה ללכת אצלו אפילו ללכת בתוך התחום – ולמ"א אסור אפילו ברי הויקא – וללכת חוץ לתחום לכ"כ אסור (מ"ב ל"ו)	דלא ברי הויקא דשמה לא ימזת או יצוה לפרוע – דהא אפילו לדבר מצוה אסור (מ"ב ל"ו)

כל החיות שמונות
מוחזר להנתיקם בלי רשע
© המחנה הסגול

משנה ברורה מן סימן שלט סעיף ו עד סימן שמו סעיף ד

דפי סיכום

מחזור שנתיים

שנה ב'

י' אייר

סימן ש"מ

כמה דינים מדברים האסורין בשבת כעין תולדות מאבות - חלק א'

האופן / הדין	מותר - פטור	הטעם	אסור - חייב	הטעם
ליטול שער ביד	הנטל שער ביד פטור אבל אסור אפילו נטל שני שערות (ש"ע א' מי"ב ב')	שאינן דרך גזירה בכך בחול (מי"ב ב')	אסור ליטול שער ביד בין לעצמו בין לאחרים - והמלקט לבנות מתוך שחורות או שחורות מתוך לבנות חייב אפילו באחת ואפילו ביד - אבל אפשר דוקא כשהיה רק שער אחת מאותו המין (ש"ע א' באהל אפילו - ומלקט)	- דרך ללקט כך בחול - שבוה מועיל לקטו להתיפות על כן חשובה מלאכה (באהל אפילו - ומלקט)
ליטול שער בכלי	הנטל שער אחת בכלי פטור אבל אסור - ואפשר אפילו במלקט שער לבן מתוך שחורות פטור אם נשאר עוד הרבה שערות לבנים (ש"ע א' באהל ומלקט)	דהשעור להתחייב בגיזת שערות הוא בשני שערות - דאפשר שאינו מועיל הלקטו להתיפות שהיה חשוב מלאכה דבירושלמי מביאר בהלכות בורר דאם נשאר פסולת אינו חייב משום בורר (ש"ע א' באהל ומלקט)	אסור ליטול בכלי אפילו שער אחת מן התורה בין לעצמו בין לאחרים - והנטל שני שערות בכלי חייב בכל גווני - רק י"א שחייב רק כשצריך לשערותיו - י"א דחייב אפילו כשנוטלן רק להתיפות - והמלקט לבנות מתוך שחורות או שחורות מתוך לבנות חייב אפילו באחת - וצ"ע אם חייב כשלקט שער אחת לבנה כשנשאר עוד הרבה לבנות (ש"ע א' מי"ב ב' ג' ד' באהל ומלקט)	כמו כל חצי שיעור של כל אסורים - שאסור מן התורה דחוי לאצטרופי - דהו"ל תולדה גזוה - דס"ל דא"כ הי"ל מלאכה שאינה צריכה לגופה - דס"ל דכך היה במלאכה המשכן שגזוה לצורך העור ולא להצמר ממילא לפי שכן נקרא צורך גופה - דהשיבה מלאכה כיון דמקפיד אפילו באחת שלא יהיה נראה כזקן - דאפשר דמכל מקום מתיפה צנת וכן משמע דחייב כליענין לא תלבש לכזוהר היה לענין שבת (מי"ב ג' ד' באהל ומלקט)
ליטול שער בשינוי	הנטל שער בשינוי פטור אבל אסור (מי"ב א')	שאינן דרך גזירה בכך בחול	אסור ליטול שער בשינוי (מי"ב א')	כמו שאסור ליטול בידו (מי"ב א')
ליטול צפרניו	הנטל צפרניו בימים פטור אבל אסור (מי"ב ב')	שאינן דרך גזירה בכך בחול (מי"ב ב')	אסור ליטול צפרניו בין ביד בין בכלי בין בשינוי בין לעצמו בין לאחרים - והנטל צפרניו בכלי אפילו אחר חייב (ש"ע א' מי"ב א' ג')	- דהו"ל תולדה דגזוה (מי"ב ב')
אשה ששכחה ליטול הצפרנים מערב שבת וארע טבילתה בליל שבת	מותר שתאומר לעובד גלילים ליטול צפרניה ביד - ואם אי אפשר ביד מותר על ידי עובד גלילים אפילו בכלי (מי"ב ג')	דהו"ל שבות דשבות במקום מצוה, דליטול בכלי הו"ל מלאכה גמורה דהרמב"ם - דהו"ל מלאכה שאינה צריכה לגופה כיון שאין כוונתה להתנאות בזה רק לצורך טבילה (מי"ב ג' באהל וחייב)	לא יטול צפרניה בעצמה אם ליכא עובד גלילים רק תסמוך בשעת הדחק על הניקור שתנקר תחת הצפורן ובלבד שתענין היטב שלא יהיה בו שום טנוף - ובצפרני רגליה טוב יותר לסמוך על ניקור ולא לקרן אפילו על ידי אינו יהודי (מי"ב ג' שעה"צ ג' באהל וחייב)	
לקט שערות לבנות מתוך שחורות בימי החול			אסור לקט אפילו שער לבן אחת מתוך שחורות אפילו בחול - והמלקט אפילו שער לבן אחת מתוך שחורות חייב אפילו בחול אפילו נשאר הרבה לבנות (ש"ע א' באהל ומלקט)	- משום לא תלבש גבר שמלת אשה שדרך הנשים להקפיד על זה להתנאות (מי"ב ה')
מלאכת הגזיזה			הגזוז צמר או שער בין מן הבהמה בין מן החיה חייב אפילו מהעור כשנפשט מן הבהמה (מי"ב ה')	
השיעור גזיזה לחייב			הגזוז להרמב"ם כשיעור כדי לטוות מננו חוט שארכו קרוב לארבעה טפחים חייב - ולרש"י הגזוז מחצית מהשיעור הג"ל חייב (מי"ב ה')	
תולש	התולש מן החי מבהמה או חיה פטור (מי"ב ה')	דאין דרך תלוש מן החי משום דכאיב לה (מי"ב ה')	התולש ביד מן בהמה או חיה המתה חייב - אבל התולש כנף מן העוף בין מחיים בין לאחר מיתה חייב (מי"ב ה')	דרך תלוש כמו לגז - דדרך להסיר הנצרות על ידי תלישה כמו בבהמה על ידי גזיזה הו"ל תלישתו היא גזיזתו (מי"ב ה')
ליקח הכינים מן העורות			אסור ליקח הכינים מן העורות (מי"ב ה')	התולש אפילו ביד מן בהמה או חיה אפילו לאחר מיתה חייב (מי"ב ה')
לטוות צמר מן החי	הטוה צמר מן החי פטור בין מן הטוה בין מן הגזיזה ובין מן הנפוץ ולרמב"ם אף כשטוה בכלי (מי"ב ה' שעה"צ י"ב)	שאינן דרך טוה ואין דרך גזיזה בכך (מי"ב ה')	מדברי הרא"ש משמע דחייב על הגזיזה כשטוה בכלי (שעה"צ י"ב)	דס"ל דפטור דוקא כשטוה ביד משום דאין דרך תלוש ביד (שעה"צ י"ב)
לחתוך יבלת מגופו	הנטל יבלת כשהוא יבשה או בידו פטור אבל אסור (מי"ב י')	דרך לתלוש בכלי	אסור לחתוך יבלת מגופו בין ביד בין בכלי בין לו בין לאחר אפילו הוא יבשה דעומדת להפטר לבסוף מעצמה והחותר יבלת כשהוא לחה בכלי חייב - או ביד בדבר דארחא לתלוש ביד חייב גם ביד (ש"ע ב' מי"ב ד' באהל יבלת)	דבאופן שהדרך לתלוש ביד דינו כמו התולש בכלי (באהל יבלת)
למוחק דיו	המוחק מקום שיש במקומו לכתוב פחות משתי אותיות פטור אבל אסור - וכן אם מוחק שלא על מנת לכתוב ואין בהמוחקה שום תיקון ולא מעלה ומוריד (מי"ב י"ד באהל המוחק)	דלא חשיב מלאכת מוחק מכותב שאינו חייב רק על ב' אותיות - שכל מלאכות שבת יליפינן ממשכן ובמשכן היה לפעמים ענין זה שכתבו טעות בקרשים שהיו כותבין עליהם לסימן כדי לגזוה זה בזה ומוחק כדי לכתוב אחרות במקומם (באהל המוחק)	אסור למוחק דיו המוחק דיו שעל הקלף וכן על כל דבר שיש כתיבה ומוחקה - אפילו על עצים - אם יש במקומו כדי לכתוב שתי אותיות וכונתו בעת המוחקה שיהא ראוי לכתוב הב' אותיות אימת שירצה חייב - ולא בענין ע"מ שיכתוב בשבת - וכ"ש אם מוחק שתי אותיות שנכתבו שלא כהוגן על מנת לכתב שתי אותיות אחרות במקומם דחייב - וצריך להזהר כשנופל דיו על האותיות שלא למוחק הטשטוש - אפילו אם היה הטשטוש על אות אחד יש לוהר - ואם מוחק אות אחד על מנת לתקנו ולכתוב אות אחת במקומו בזה להשלים הספר חייב - ואם יש בהמוחקה שום תיקון כגון שמוחק שדיה כתוב שם איזה ענין שחייב להחירו ונצטרך עתה למוחקי חייב משום המוחקה לבר אפילו שלא על מנת לכתוב - ואם נפל דיו או דבר לח על הספר אל ילהכנו בלשונו ואל ירחצנו במים (ש"ע מי"ב ט' י"ג באהל המוחק)	- שכן מצינו שהיה כותבים במשכן בקרשים כדי לזווג - שעל המוחקה חייב רק כשהוא ע"מ לכתוב כמצינו במשכן - דהו"ל עיקר אב מלאכה דמוחק - דע"י מחיקתו מנכר האותיות והיו כמזוהק על מנת לכתוב דחייב - דיש איסור על כל פנים - כמו דאמרין בגמרא אם הגיה אות אחד להשלים הספר חייב משום דחשיבה אפילו אות אחת - דבמקום שהמוחקה גופא הוא תיקון חייב אפילו שלא על מנת לכתוב כמו כשקורע דחייב אפילו שלא ע"מ לתפור אם יש תיקון בקריעתו דכעל מנת לתפור דמי - מפני שמוחק (מי"ב ט' י' שעה"צ י"ז באהל המוחק)

כל הזכויות שמורות
מאסר להנפקת בלי רשח
© המחברת הסגול

משנה ברורה מן סימן שלט סעיף 1 עד סימן שמ סעיף ד

דפי סיכום

מחזור שנתיים

שנה ב'

י' אייר

סימן ש"מ

כמה דינין מדברים האסורין בשבת בעין תולדות מאבות - חלק ב'

האופן / הדין	מותר - פטור	הטעם	אסור - חייב	הטעם
למחוק שעה	המחוק מקום שיש במקומו לכתוב פחות מב' אותיות פטור אבל אסור וכן אם נטף שעה על אותיות ומחוק הטשטוש מאות אחד פטור אבל אסור - וכן אם מחוק שלא על מנת לכתוב ואין בהמחיקה שום תיקון ואינו מעלה ומוריד - וי"א דהסרת השעה על הקלף אינו בכלל מחוק ואינו חייב עליו - רק שאסור מטעם אחר וע"כ ס"ל דמותר להסיר השעה מן הקלף בענין שלא יגע בשעה בידיו או בצפרו - ולמעשה אין להקל כן (מ"ב באהל שעל)	דלא חייב מלאכת מחוק ממלאכות כותב שאינו חייב כשכותב פחות מב' אותיות - שכל מלאכת שבת ילפינן ממשכן ובמשכן היה בענין זה שכתבו לפעמים טעות בקרישים שהיו כותבים עליהם לסימן כדי לזנון זה בזה ומחוק כדי לכתוב אחרות במקומם - דס"ל דהכתב בתוכו כמותו בקופסא כמצינו בתפילין שאינו נפסל בשביל זה בשביל שלא כסדרן - מטעם ממתק בידו או בצפרו - ויש להחמיר בהב"ח דס"ל הטעם משום מחוק ואז אין נפקא מינה האין מסיר כיון דמתחילה לא היה יכול לקרותו ועכשיו כשמסור השעה מתקן האותיות שיכולי לקרותו ולרע"א אסור משום מתקן מנא (מ"ב באהל שעל)	המחוק שעה של הפנסק ויש במקומו כדי לכתוב שתי אותיות חייב כשכותבנו שיהא ראוי אימת שירצה לכתוב שני אותיות - וצריך לזהר כשנטף שעה על האותיות שלא למחוק הטשטוש ואם מחוק חייב להב"ח - ולפרמ"ג חייב משום מחוק רק שלא במקום האותיות כשכותבנו לכתוב שם - ואפי"ה יש צ"ע להפרמ"ג אם מותר לגרור על ידי אינו יהודי במקום אותיות (מ"ב י' י"ב י"ג באהל שעל)	
דמים שנרדקו להרדי בדבק או בשעה			כשנרדקו בשעה במקום האותיות יש להזהר שלא לפרקן מנו לזו לדעת הב"ח - וכ"ש אם נדבקו בדבק במקום האותיות שאסור לפרקן מהרדי (באהל על)	
אם נמצא באמצע הקריאה שיש שעה על האותיות בהס"ת	אם נמצא כן באמצע בקריאה אף דאסור לסלק השעה מי"מ יקרא אותו התיבה בעל פה ואין להוציא ס"ת אחרת (מ"ב י')		אם נמצא כן בין גברא לגברא יש להוציא ס"ת אחרת אם אין האותיות נכרין (מ"ב י')	
ליתן שעה על הספר לסימן			אסור ליתן שעה על הספר לסימן במקום שרוצה לעיין בה למחר (מ"ב י"ג)	
לשבר עוגה שכתב עליה כמין אותיות או צוירים	מותר ליתן להיטק - ויש להתיר כשאינו שובר במקום האותיות בידו רק בפיו דרך אכילה (מ"ב י"ד י"ו)	- שיש לסמוך על הידיעה שמצוד להקל בעיקר הדין הוא וגם דהוי עונג שבת (שעה"צ כ"ב)	אסור לשבר עוגה שכתב עליה כמין אותיות אף על פי שאינו מכון רק לאכילה - ויש מחמירים אפילו בצוירים (מ"ב ט"ז ט"ח)	
לשבר עוגה שכתב עליה כמין אותיות בניו פירות או בדבש המעורב במים	לדעת המ"ב מותר (מ"ב ט"ו)	הפרמ"ג כתב משום דהוי ג' דרבנן	המ"א הניחו בצ"ע משמע דס"ל דאין להתיר וכן משמע דכן פסק השו"ע הרב סעיף ד' דלא הביא שום אופן היתר בזה	
לשבר עוגה שהם כאותיות מהעוגה עצמה בדפוס או בדים	מותר לשברה (מ"ב ט"ו)	דאין שם כתיבה עליה וממילא לא שייך מחוקה (מ"ב ט"ו)		
לפתוח ולנעול ספר שכתוב בראשי חרי דפיו אותיות או היכות	הרמ"א מקיל בזה וכן המנהג (מ"ב י"ו)	דאין שם כתיבה עליה וממילא לא שייך מחוקה (מ"ב ט"ו)	יש אוסרים לפתחו ולנעלו בשבת וכן נכון להחמיר כשיש לו ספר אחר - ולכתחילה בודאי טוב יותר שלא לעשות אותיות על חזי הדפים (מ"ב י"ז שעה"צ כ"ה)	דעל ידי הפתיחה שובר האותיות והוי כמחוק וכן כשנעלו הוי ככותב - לצאת ידי הכל (מ"ב י"ז שעה"צ כ"ה)
לכתוב באצבעו וכדומה על דבר שאינו מתקיים	הכותב במשקין או באפר פטור אבל אסור (מ"ב י"ח)	דכדי לחייב טהאת בעינין שיכתוב דוקא בדיו או בשאר דבר כיוצא בו שרשומו מתקיים (מ"ב י"ח)	אסור לכתוב באצבעו במשקין על השלחן או על ירקות או באפר כגון לשרוט באצבעו כמין אותיות על החלון וכוכית בימי הקור שהם לחים מן הקור - ובתוספתא כתב דאם רשום כמין אותיות בדברים הקרישין כגון בדם וחלב שנקרש חייב (שו"ע ד' מ"ב י"ט כ')	דמדברנן אסור אף באינו מתקיים - (מ"ב י"ח)
לרשום באויר כמין אותיות או להוליק באצבעו על דף גנוב כעין צורת אותיות	מותר לרשום באויר כמין אותיות כדי לרמו לחבירו איזה דבר ולא אמרינן דראמנן דיו בכתיבה על ידי זה וכן מותר להוליק באצבעו על דף גנוב כעין צורת אותיות (רמ"א ד' מ"ב כ"ב)	כיון דאין רשומי ניכר כלל לא דמי למשקין ואפר (מ"ב כ"ב)		
לראות אמנות בשבת	מותר לראות אמנות בשבת באקראי שנודמו לו לראות אף על גב שמתלמד האמנות (מ"ב כ"א)		כשרואה אמנות בשבת אסור לדבר או עם העובר גלילים בזה - וגם אסור לילך בשבת כחון לבית העובר גלילים בשביל לראות אמנות (מ"ב כ"א)	- משום ממצוא חפצך (מ"ב כ"א)
שיצרך כתיבה או מחיקה כתב המתקיים	הכותב בדבר שאין רשומו עומד כגון במשקין ומי פירות פטור אבל אסור - וכן המחוק דבר שאין רשומו עומד פטור אבל אסור (מ"ב כ"ב)	דאינו חייב עד שיכתוב בדבר העומד על דבר העומד - דאינו חייב במחיקה עד שימחק כתב העומד מעל דבר העומד (מ"ב כ"ב)	כדי שיתחייב הכותב צריך שיכתוב בדבר הרושם ועומד כגון דיו ושחור וסקרא וקומות ומי עפצים וקנקנותם וכלי עופרת וכל כיוצא בהם דבר המתקיים - וכן הדין במחוק צריך שימחק דבר שרשומו עומד (מ"ב כ"ב)	- שבכל דבר אין להחמיר מחוק מכותב (שעה"צ ל"ד)
שיצרך כתיבה או מחיקה על דבר המתקיים	הכותב אפילו בדיו וכיוצא בו על עלי ירקות על כל דבר שאינו עומד פטור אבל אסור - וכן המחוק מדברי שאינו עומד פטור אבל אסור (מ"ב כ"ב)	דאינו חייב עד שיכתוב בדבר העומד על דבר העומד - דאינו חייב במחיקה עד שימחק כתב העומד מעל דבר העומד (מ"ב כ"ב)	כדי שיתחייב הכותב צריך שיכתוב על דבר שמתקיים הכתב עליו כגון עור וקלף ויר וניץ וכיוצא בהם - וכן הדין במחוק צריך שימחק מעל דבר שמתקיים (מ"ב כ"ב)	- שבכל דבר אין להחמיר מחוק מכותב (שעה"צ ל"ד)
הכותב בדיו או המשרט על בשרו	המשרט על בשרו כתב פטור - והכותב על בעלי חיים שאין להם עור, חמימות הבשר מעברת תפק את הכתב והוי ככותב על דבר שאינו מתקיים וגריעא מכותב על האובלין דחייב (מ"ב כ"ב שעה"צ ל"ה)	שאין דרך כתיבה בכך - ודהני בעלי חיים שאין להם עור, חמימות הבשר מעברת תפק את הכתב והוי ככותב על דבר שאינו מתקיים וגריעא מכותב על האובלין דחייב (מ"ב כ"ב שעה"צ ל"ה)	הכותב בדיו על בשרו חייב - אף על פי שחמימות בשרו מעברת הכתב לאחר זמן (מ"ב כ"ב)	מפני שהוא עור - דהרי זה דומה לכתב שנמחק
הקורע או הרושם על העור	הרושם על העור כתבנית כתב פטור - ובתוספתא כתב דהקורע על העור כתבנית כתב פטור (מ"ב כ"ב)		הקורע על העור כתבנית כתב חייב - ובתוספתא כתב דהרושם על העור כתבנית כתב חייב (מ"ב כ"ב)	משום כותב (מ"ב כ"ב)